

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Christian Knudsen
Familien Fangel,
en alsisk slægt

99.9 FA 64 k

1956

Familien F a n g e l , en alsisk slægt
.....

efter pastor Christian Knudsens samlinger til
en familiehistorie, IV. del, side 10 til 73, opteg-
nede i Avernakø præstegaard i tiden fra den 7. ja-
nuar 1883 til den 1. januar 1887.

Afskrift med enkelte tilføjelser og alfabetisk
navneliste

ved Christian Maibøll

J e j s i n g
1 9 5 6
.....

Familien Fangel, en alsisk slægt

Hverfra navnet stammer.

Denne familie har optaget sit navn efter byen Fangel ved Odense, hvorfra den har sit udspring. Ogsaa andre personer har ført dette navn uden at høre til denne slægt. Saaledes var Jakob Knudsen Fangel, født 1634 i denne by, fra 1661 - 1677 præst i Tommerup og brylle ved Odense. Denne mands børn antog derimod navnet Tommerup, under hvilket navn slægten endnu blomstrer. - En anden mand, Hans Olufsen Fangel, født 1626 i byen Fangel, var fra 1659 - 1672 præst i Guldbjerg og Nørre Sager i Skovby herred, Odense amt. Hans børn antog navnet Guldbjerg; fra ham nedstammer ogsaa den bekendte Ove Høeg-Guldberg. - Endnu 1854 den 9. august døde Helena Fangel, g.m. møller C. Hansen fra Nedermølle ved Aarhus i en alder af 60 aar og efter 30 aars lykkeligt ægteskab. (Aarhus Avis 9. aug. 1854) Hun tilhørte heller ikke denne familie. Paa Als findes ogsaa navnet Fangel, baade i Lauensby og i Ulbjerg ved Nordborg, men navnet er paa disse steder optaget af folk, som har tjent denne familie paa Nordborg. 1891 døde paa Frederiksberg Anne Christine Fangel, født Christensen, gammel 76 aar. Vel kan denne familie ikke i den forstand henregnes til min slægt, at den har udspring tilfælles med den; den er ikke af samme blod, men den hænger dog paa saa mange maader sammen med den, at jeg derfor tager den med her i denne beretning.

1. Rasmus Jensen, husmand i Fangel.

Stamfaderen til denne familie hedder Rasmus Jensen, husmand og efter traditionen tillige træskomand i landsbyen Fangel ved Odense. Han var ogsaa tømmermand, født 1662, død 1736. Hans hustru hed Anna Jensdatter, født 1667, død 1728)

2. Jens Rasmussen Fangel, præst i Nordborg, død 1769

1. Jens Rasmussen Fangel var født 1704 (efter hans eget Vita i bispearkivet) derimod 1706 den 7. marts (efter et epitafium i kirken) i byen Fangel ved Odense. I en alder af 16 aar satte hans forældre ham 1722 i Odense lærde skole, hvor han gik i ni aar, indtil 1731, da den daværende rektor, professor Thomas Asby dimitterede ham til Københavns universitet, hvor han efter prøven blev indskrevet af universitetets rektor, professor Christian Bagker, 1734 tog han under professor Peder Horrebow baccalaursi graden, og 1735 den 14. maj tog han den teologiske embedseksamen. I nogle aar var han derefter hører ved skolen i Svendborg og i nogen tid tillige vice-rektor, medens rektor hr. Christoffer Bildsøe rejste udenlands. - 1740 den 13. oktober blev han kaldet til residerende kapellan for Tandtoft eller Nordborg menighed paa Als, hvortil biskop hr. Christian Ramus indviede ham i st. Anudskirke den 28. oktober. Den 1. søndag i advent blev han indsat i sit embede af vice-provsten hr. Peter Brandt i Guderup. "Herren lade os begge udi een aand til menigheds bedste føre herrens gerning i velsignelse" skriver ved denne lejlighed hans kollega hr. Martin Kruokow, der samme aar var rykket fra kapellaniet op i sognekaldet paa Nordborg. Allerede, medens han var i Svendborg, maa han være bleven gift med (Vielse Svendborg, Vor Frue, 8. oktober 1738, huskopulation) Sophie Elisabeth Gommenen, en datter af købmand Gomme Gommenen og hustru Ingeborg Brandt af Erøskøbing, hvor hun var født den 12. januar 1712(?) - døbt 17. juni 1712 - hendes moder Ingeborg Brandt var en datter af hr. Dominicus Brandt, der døde 1703 som sognepræst i Rise paa Erø, og saaledes var hr. Jens Fangel's hustru en broderdatter af præsten hr. Hans Caspar Brandt, der fra 1721 - 1740 var sognepræst her paa stedet, og nedstammede fra hr. Andreas Brandt, der fra 1621 til 1671 forud var præst i Nordborg. Hendes fader Gomme Gommenen opholdt sig 3 1/2 aar ~~XXXXXXXXXXXX~~ i Nordborg hos sin datter og blev begravet den 8. febr. 1747 i en alder af 78 1/2 aar. - En søster af hende, Orilia Christina Gommenen opholdt sig 2 1/2 aar i provsten Hans Caspar Brandt's hus og døde her søndagen den 8. november 1733, kl. 6 om morgenen i en alder af 18 aar. - "Gud velsigne hendes sjæl med evig glæde", skriver præsten ved

hendes død i kirkebogen. - Det residerende kapellani laa dengang paa Strøgaden, hvor byens skole nu ligger; den jord, der hørte til embedet, laa lige ved stedet og trak derfra imod syd ned til Gammeldam. Det var kun et lille embede, og det var kun ved sparsommelighed, at det kunde føde sin familie, og dog sad Jens Rasmussen Fangel ikke blot i dette lille kald i 29 aar, men kunde i det ogsaa opføre en talrig børneflokk, deriblandt fire sønner, som i tiden blev præster. Det er alere værd, og det er et vidnesbyrd, ej alene om familiens sparsommelighed, men ogsaa om den tarvelighed, nøjsomhed og tilfredshed. Dog blev det ham ved et kongel. reskript af 5. marts 1764 bevilliget, at han aarlig maatte nyde 30 rdl. oaurant af Nørreherreds kirkekasse, hvilken sum skulde reparteres paa de fem kirker. - Der havde tidligere saa ofte været strid mellem sognepræsten og den residerende kapellan ved Tofloft menighed angaaende deres embedes forretninger; derfor udgik der kort efter hans ansættelse en kongelig befaling til biskop Christian Ramus dat. 1740 den 14. oktober, at han skulde regulere embedsforretningerne mellem sognepræsten og den residerende kapellan til Tofloft menighed paa Als, saaledes, som han agter billigt og taaligt mellem begge parter. I hans tid havde sognekaldet tre præster: 1. Hr. Martin Kruckow fra 1740-52, 2. hr. Christoffer Mikolas Schröder fra 1752-60 og 3. hr. Nikolai Reich fra 1760-69. Det lader til at Jens Rasmussen Fangel, der var en stille og fredsommand, er kommet godt ud af det med dem alle tre. Det skænes deraf, at han omtaler den første mands død saaledes: "Han døde ikke aleneste til stor sorg for sin efterladte enke og fire børn, men ogsaa for mig, der har levet sammen med hannem i næsten 12 aar i kærlighed og enighed". - At han maa have været en dygtig skolemand, beviste han derved, at han selv læste med sine børn og forberedte sine sønner til studeringen, de to ældste endog saaledes, at de fra hans haand gik ~~til~~ umiddelbart ind paa Odense gymnasium. 1769 den 11. februar blev han ved hr. Reichs død kaldet til sognepræst for Nordborg menighed. Den dag, han havde faaet efterretningen herom, kom han meget glad tilmøde ind til degnen Christoffer Heinrich Fischer og fortalte ham, at han havde gjort en god handel med en kaffemølle og en anden, endnu bedre, ved at faa Nordborg præstekald; men at han vilde være endnu mere glad, naar han blot kunde skrive navnet Holger i stedet for Jens i kældsbrevet. Desværre gik det ogsaa for ham selv i opfyldelse, men dette blev da ogsaa vejen til sønnens befordring. Thi Jens Fangel kom slet ikke til at flytte ud af kapellaniet. Man havde vel nok begyndt lidt paa flytningen, men han blev imidlertid syg og døde den 22. august 1769. Den 28. august blev han begravet. - Da provst Tostrup paa grund af en uformodet svaghed ikke kunde gøre lig prædiken, resolverede hr. pastor Arends, i Guderup at prædike extempore over ham over den udvalgte tekst 2 Tim. 3, 1. - Han opnaaede saaledes en alder af 63 aar og havde staaet som diakonus eller residerende kapellan ved denne menighed i 29 aar og fra april til august som sognepræst, da han paa søndag miss. den 9. april var blevet indsat i sognekaldet af provsten, hr. Mathias Tostrup i Snevdstруп. Da hans søn rik kaldet efter ham, blev hans enke indtil videre siddende i uskiftet bo og beholdt bolig i præstegaarden, hvor hun havde sin egen stue. Her døde hun den 2. marts 1797 i en alder af 85 aar. Hun har været en god og retsindet kone, men tillige vistnok af en bestemt og klog karakter; det synes ar fremgaa af hendes portræt, som endnu findes. - Paa et epitafium, som findes paa den sydlige væg i koret i Nordborg kirke læses følgende :

"Herunder hviler hr. Jens Fangel, født i Egen den 7. Marts 1706, kaldet til medtjener ved denne kirke 1740 og til Sognepræst An. 1769, i hvilket samme Aar han den 22. Aug. som en troe tjener i Guds Huus og i sit eget, gik ind til sin Herres Glæde i hans Alders 64 Aar. Og hans kjære Hustru Sophia Elisabeth født Gommesen i Ærrøeskjøbing d. 12. Jan. 1712, som kom ind til sin Hvile d. 2. Marts 1797 i hendes Alders 85 Aar".

"Tung er Dagens Byrde, hede,
Sød er Mattens stille Roe,
Nyd da Sjæl en evig Glæde
Nos din gud er got at boe,

Hviler her i trætte Lemmer !
 Hvile trænger Kroppen til.
 Evig Hvile Herren gjemmer
 Som han hisset give vil ."

A.H.

B.F.

(Kilder : Hans eget korte Vita i Odense Bispearkiv; Blochs manuskript paa Universitets-biblioteket; Als Bispearkiv; Nordborg kirkebog. Mundtlig fortælling af Madam Christiansen og Madam Frost paa Nordborg)

Anno 1752 løste Lorentz Rasmussen Fangel, født i Fangel i Fyen, Borgerbrev i Aarhus som Bager, maaske hans Broder. (Dette er senere tilføjet af Christian Knudsen)

B ø r n : 1 - 11 .

1. Rasmus Fangel, født 1739 i Svendborg, døbt Vor Frue den 19. december, begravet i Nordborg den 18. maj 1746. (Chr. Kn.: Han døde i april 1746 i en alder af 6 1/2 aar. Hans ligsten ligger foran indgangen til købmand Chr. Fangels Hus i Nordborg)
2. Gomme Fangel, født 1741 i maj. Han døde samme dag, han blev født og hjemmedøbt, da han kun levede i 24 timer. Han blev begravet paa 3. pinsedag den 23. maj.
3. Holger Fangel, født 1742 den 10. juni paa Nordborg. Han blev præst i Nordborg. Se under nr. 3 Linien Nordborg
4. Christian Fangel, født anno 1744 den 13. januar paa Nordborg. Han blev præst i Tikøb. paa Sjælland. Se Tikøb-linien.
 (her paa side 13 angiver Chr. Knudsen hans fødselsdag med 13. januar, side 64 derimod den 22. januar, døbt den 27. januar)
5. Regitze Sophie Elisabeth Fangel, født den 26. marts 1746 paa Nordborg døbt den 28. marts, opkaldt i daaben efter amtmand etatsraad Holger Scheels frue Regitze Sophie Elisabeth Guldengkroner, død i Nordborg den 30. maj 1810, viet est. den 6. december 1776 til Peter Petersen, kongelig toldkontrollør i Nordborg, søn af degn i Tandslet Hans Petersen (født Ketting 1701, død 1770) og hustru Dorothea Christiansdatter Schultz (1710-1788), døbt i Tandslet 1734 (udateret), død i Nordborg den 20. juli 1786.
6. Ingeborg Christiane Fangel, født 1748 den 3. marts, døbt den 7. marts, opkaldt i daaben efter sin mormoder Ingeborg Brandt i Erøskøbing. Hun blev konf. 1761 tilligemed sin ældre søster Regitze Sophie Fangel. Hun skal have været "gebrechlich" = forvoksen, Hun opholdt sig i hjemmet, til sidst hos broderen i Nordborg præstegaard og døde i Nordborg den 28. september 1779. ugift. -
7. Rasmus Fangel, født paa Nordborg den 3. august 1750, døbt den 10. august opkaldt efter sin farfader. Han blev præst i Keitum paa den Sylt.
Se Sylt - linien 1
8. Anna Bodella Fangel, født Anno 1752 den 9. maj paa Nordborg, døbt den 15. maj, opkaldt efter sin farmoder. Anno 1767 blev hr. Fangels datter Anna Bodella konfirmeret. Hun opholdt sig hjemme og senere i sin broders hus paa Nordborg. Hun døde 1775 i august og begr. den 1. september i en alder af 23 aar. - Efter fortælling hidrørte hendes død derfra, at hun havde faaet et slemt stød ved at vælte med en vogn. Proust Fangel med flere familier fra Nordborg og landet havde gjort en lysttur til Frydendal. Da man kørte hjem om aftenen, kørte hans vogn foran i spidsen, paa hvilken bl. a. denne hans søster og jomfru Wibecke Charlotte Tostrup havde taget plads. Imidlertid var der lagt en del ris temmelig langt ud paa vejen, hvorfor hestene blev sky og rendte ned ad Frydendals bjerg. Vognen væltede, og de to unge piger blev slemt forslaaede, navnlig blev jomfru Tostrup slaaet slemt for brystet. De skramtede i nogen tid af det slemme fald, som forarsagede deres død. - Anna Bodella Fangel var trol. med en cand. theol. Schyt fra Fyen.

9. Sophie Elisabeth Fangel, født paa Nordborg den 5. september 1755, døbt den 9. september, opkaldt efter sin moder Sophie Elisabeth Gommesen. Hun blev konf. 1771 sammen med sin broder Gomme Fangel. Hun var en underlig fjante og opholdt sig stadig indtil hun blev gift, i Nordborg præstegaard hos sin broder, hvor hun tit nok kunde være ubehagelig for sine svigerinder. Dog provsten kendte jo nok sin søster og fejede hende derfor ved lejlighed godt af. Hun var som jomfru i præstegaarden meget nysgerrig, vilde gerne udspejone de unge piger og kunde ved lejlighed nok give dem stikpiller. Da saaledes en husarofficer Hans Riegels var blevet ansat som husfoged i Nordborg, drillede hun en smuk dag jomfru Henriette Drescher med denne mand, idet hun ytrede: "er han lam, er han stram, he han peng, kommer han nok fram". Hun talte altid et forunderligt kølent og barnagtigt sprog, og hendes pgaakede væsen havde maaske for en del sin grund i en forkælet opdragelse, hvad vel kan forklares deraf, at hun var en af de yngste blandt sine mange søskende. Hun var forlovet med fuldmægtig Hoeck paa amtsstuen, han var en høj, svær mand og blev udnævnt til ridefoged i Haderslev amt, men døde kort efter sin udnævnelse. Han havde foræret hende et lugteøg, hvilket hun tit saa til, da hun blev gammel. Efter hans død blev hun indtaget i en handelskommis hos købmand Otto Ahlmann, og for at faa ham at se, gik hun ofte ned til sin søster, madam Petersen, der boede lige overfor Ahlmanns. Da præsten, hendes broder, fik det at vide, lagde han sig imellem, og ved hans indflydelse kom det unge menneske bort fra byen, da han frygtede for, at han kun vilde holde hende for nar. 1790 den 22. oktober blev hun i Nordborg gift med en ældre mand, Hans Christensen Juhler, der havde en bondegaard i Dyndved. Denne mand var født i Elstrup paa det sted, der senere har tilhørt inderste og drejer Jørgen Hansen Dam. (stedet laa ved Dammen). Hans fader var hjulmand Christen Jessen og hans moder Margarethe, der var fra Munkbrarup i Angel, var i mange aar en forstandig og duelig Jordmoder for Egen sogn og døde 1781 paa Nissishøj i en alder af 80 aar. Han havde en broder Jes Christensen Juhler paa Østerholm, og disse to brødre havde i deres yngre aar tjent Amtmand hr. Baron Teufel v. Pirokensee, der boede paa Nordborg slot. Hans Juhler var lakaj og Jes Juhler kusk. - De rejste ofte med deres herre til Tyskland, da han var fra Bavern. Paa en saadan rejse sejlede de en dag paa Rhinen og fornam da jordskalvet ved Lissabon 1755. Da Baronnen afgik som amtmand, trak Juhler sig tilbage og købte senere en bondegaard i Dyndved, som han ejede omtrent i tiden fra 1780 til 1800. Det er den gaard, som nu (1883) tilhører Jakob Jepsensen, der døde 1788 Sr. Hans Juhlers hustru Ingeborg Carstensen i en alder af 61 aar, begr. den 29. oktober. 1790 blev han da gift anden gang med Sophie Elisabeth Fangel, der fra denne tid er mest kendt i familien under navnet "Tante Juhlers". Hun praalede nu meget af sin dygtighed som husmoder, hun gjorde hvert aar saa wahrhaftig 393 alen hvergarn og ligesaa megen væv, men havde nyttede det altsammen, hun fik ikke selv saa meget som et skørt, ~~hxxxx~~ hvormed hun kunde bedække sin rumpe. Thi folkene fik det alt sammen i stedet for løn. Hun kernede ogsaa saa mangeispund smør, og naar hun kernede havde hun en strikke om livet og kunde da samtidig passe skorstenen. Men hendes broder, provst Fangel, der godt kendte alle disse historier, smilede da i kroen og hviskede til de andre, at det var løgn altsammen. - Juhler havde købt denne gaard af en humlefører Peter Nikolai Mohr, der sideh boede i Sønderborg og undertiden kørte omkring paa landet for at afsætte Brunsviger humle, og han solgte det igen ca. 1800 til en sømand Nikolai Adolf Møller fra Egernsund. Juhler fyttede da til Nordborg, hvor han ejede et lille pønt sted lige ved byen, skraa over for det nuværende apotek. Her boede han 1803. Han havde lidt jord til stedet, saa han kunde holde to kser. Da jorden laa lige ved huset, havde han anskaffet en lille vogn, paa hvilken de i høstens tid selv kørte deres korn hjem. Deres pige, Gretchen fra Sønderborg, maatte da agere hest. Tante Juhler listede da undertiden

hen til hende og hviskede hende i øret, at hun skulde løbe "laask" = løbsk, naar hun da gav sig til at rende med læsset, lo tante, og gamle Juhler raabte: "Maa børn, hvad skal det nu betyde!". Da kapellan Jørgen Knudsen var bliven befordret til Årø og rejste bort med sin unge kone, Sophie Margaretha Fangel, tantes gmoderdatter, holdt madam Juhler fast bagved vognen og raabte: "Hans, Hans, du maa it kye med Fias". Den gamle Juhler var en meget pæn gammel mand, som provsten altid satte megen pris paa og morede sig tit ved at høre ham fortælle historier fra gamle dage fra Baron Teufels tid og om Jordskælvet ved Lissabon m.m. De spiste gerne til middag om søndagen, naar de havde været i kirke, og efter bordet var gamle Juhler oplagt til at fortælle. Da Juhler døde den 7. februar 1825, kom hans enke i huset hos købmand Peter Fangel, der skulle arve hendes sted. Men den gamle fjante blev her forelsket i Kaptajn Vette, der boede lige overfor, og for at hun bedre kunde se ham, tægede hun ruderne op med et fyrfad. Vette drev narrespil med hende, men da hendes niece, madam Fangel mærkede det, talte hun ham lidt alvorlig til, og dermed hørte disse løjer op. Hun døde den 6. juni 1831 og blev saaledes 76 aar gammel. De efterlod ingen børn.

10. Gomme Fangel, født den 27. oktober 1756, død i Rise paa Årø, hvor han blev præst, den 11. februar 1810. opkaldt efter sin morfader, købmand Gomme Gommesen i Frøskøbing. Se linien Rise III

a) Linien Nordborg,

Holger Fangel, provst og præst paa Nordborg f. 1742

søn af hr. Jens Rasmussen Fangel, præst paa Nordborg, og hustru Sophie Elisabeth Gommesen, født den 10. juni 1742 paa Nordborg, døbt den 16. juni og opkaldt efter amtmand Holger Scheel paa Nordborg, der holdt ham over daaben. Amtmanden maa have været faderens velynder, siden denne har opkaldt to børn efter ham og hans frue. Det er ikke utænkeligt, at Jens Rasmussen Fangel kan have læst med amtmandens børn og derved staaet i nøje forbindelse med dette hus. Tilligemed sin broder Christian Fangel, der siden blev præst i Tikøb ved Helsingør, fik han i hjemmet en omhyggelig, men streng opdragelse og blev i fem aar fortraffelig undervist af sin fader, især i latin, græsk og hebraisk. Noget før kl. seks om morgenen maatte begge drenge møde i faderens stue med deres bøger under armen. Denne sad ~~MAAIIKARMA~~ da allerede og læste ved et lille smalt bord, som længe bevarede i familien, og paa slaget seks begyndte undervisningen. Da faderen saaledes havde nok at bestille med de to ældste sønner, har han maaske holdt huslærer til de andre børn, thi hr. Christian Spleth, født i Naarup, Verninge sogn i Fyen den 4. dec. 1731 blev 1753 student og begav sig da paa grund af fattigdom straks til Nordborg for at undervise præsten Jens Fangel's børn. 1756 tog han til København for at tage anden eksamen, men vendte atter tilbage og blev i dette hus til 1758. Derpaa kom han til Notmark til præsten hr. Nathias With, hvor han blev i tre aar. 1761 - 64 var han hos hr. Korbitz til Lammehave i Fyn og blev saa præst i Skaarup. Dette stemmer ogsaa godt nok med, at Jens Fangel 1758 satte begge sine ældste sønner Holger og Christian ind paa Odense skole, hvor de straks blev optagne blandt de andre elever paa gymnasiet. Huslæreren har da faaet sin afsked, og faderen selv overtaget de yngre børns undervisning. Da Christian og Holger besøgte Odense skole, var professor mag. Søren Ancher, rektor ved denne, men læste tillige paa gymnasiet. Gennem sin afdøde hustru Christina Kjøller af Asserballe præstegaard regnede han sig lidt i familie med brødrene Fangel, og den gamle mand har vistnok ofte taget sig faderligt af dem og understøttet dem med raad og daad. Prof. dr. Nikolai Wannested læste over theologi og hebraisk og professor Nikolas v. Haven over græsk. De fik logis hos Lars Linkilde, der var degn ved Graabrødre hospital og lærer ved skolen, og dette logis gik i arv til alle de Alsinger, som efter denne tid besøgte skolen. Aaret derefter gik Holger

efter gik Holger Fangel (1759) forsynet med sine læreres anbefaling som student til Københavns universitet, hvor han hørte de daværende theologiske professorer Dr. Peder Rosenstand Goiske, Dr. Peder Holm og Dr. John Otto Bang. Efter to aars ophold ved universitetet tog han i en alder af 19 aar den 3. august 1761 theol. embedseksamen med karakteren laud. Den bekendte hofpræst Christian Bastholm blev ligeledes 1758 theol. student og ligesom Holger Fangel theol. kandidat 1761, født 1740 og død 1819. Holger Fangel blev kort efter huslærer hos præsten hr. David Seidelin i Gamtofte præstegaard, hvis yngre sønner Iver Seidelin (siden sognepræst i Køng paa Fyn) og Frederik Seidelin (ejer af adressekontoret i Odense) han forberedte til universitetet. Her opholdt han sig vistnok til 1765, da den ældste søn blev student, og han maa have haft en behagelig stilling i dette hus, da han siden omtalte dette ophold hos den gamle elskværdige mand med megen glæde. Her har han maaske ogsaa først lært sin hustru at kende, da hendes fader, hr. Niels Tingberg, var præst i Møraa. I et aar var han saa huslærer i Notmark præstegaard, hvor han læste med præsten Nathias Liths lange børn og da navnlig maa have forberedt de yngre sønner, Jørgen og Johannes til studeringen. Da præsten i Hagenbjerg Ludvig Wegersleff imidlertid ønskede sig en kapellan, faldt hans valg paa den unge Holger Fangel, og allerede den 7. nov. 1766 blev han kaldet til kapellan ved Hagenbjerg menighed, men paa grund af sin unge alder, blev han først ordineret den 19. juni 1767 i St. Knuds kirke i Odense af biskop Jakob Ramus, ved hvilken lejlighed han beder, "at den helligaand nu og altid maa være tilstede, for at det ham betroede embede maa forværes efter guds vilje. Som et bevis paa, hvad penge dengang gjaldt mod nu kan anføres, at uagtet Wegersleff var en formuende mand og uden børn, fik kapellanden efter de tider dog kun aarlig 40 rdl. courant. ~~maximod~~ Den gamle præst havde et godt bibliotek og var meget godt hjemme i de nyere sprog, navnlig i fransk, og deraf havde den unge mand stor nytte i de tre aar han opholdt sig i hans hus. Ellers var det vistnok til daglig noget tomt og kedeligt; thi præsten havde ingen familie, hans hustru var død for flere aar tilbage, og en gammel, original husholderske, Jomfru Frederikke Frederiksen bestyrede hans hus. Pastor Wegersleff kunde nok sidde lidt om aftenen og fortælle en del om, hvad han havde oplevet i den tid, man havde været feltpræst for de danske tropper ved Rhinen, og var ellers i det hele taget en vel belæst og meget kundskabsrig mand; men han var ikke fri for at være noget karrig, og det gik altid meget tarveligt til i hans hus. Da kapellanden saaledes den første juleaften, han var der i huset, henimod aften kom ned i dagligstuen, sagde den gamle præst til ham, "at han maaske var vant til at faa den sædvanlige julemadvere, hvor han havde været; men her i huset fik de ikke andet end et godt stykke Fidebrød". (Kilder: Hans vita ved ordinationen, Nordborg kirkebog, mundtl. fortællinger af pastor J. Knudsen, madam Christiansen og madam Frost) .----

Sognepræst paa Nordborg 1769. Imidlertid døde hans fader Jens Rasmussen Fangel som sognepræst i Nordborg den 22. august 1769, og da han søgte dette embede, var han saa heldig i en alder af 27 aar 1769 den 21. sept. at blive kaldet til sognepræst for Nordborg menighed, og den 23. søndag efter trin, den 30. 10. blev han indsat i embedet af provst Nathias og Togstrup i Svenstrup. Nepotismen havde dengang forx det meste tabt sig ved besættelsen af præstekaldene, derfor lader det sig kun forklare paa den maade, hvad der ogsaa er bleven fortalt i familien, at kongen har taget hensyn til, at hans fader, som med en talrig familie i mange aar havde siddet i et lille embede, slet ikke kom til at nyde godt af det embede, han til sidst fik, og derfor kaldede han sønnen til denne tjeneste for at han kunde blive en forsørger for den talrige familie. "Det er heller ikke utænkeligt, at han kan have haft formaandede velyndere, der har talt hans sag for kongen. Kammerherre Skeel, der til sidst blev stiftsamtmand i Sjælland, var vel allerede død 1764, men en eller anden af hans børn, der alle var i indflydelsesrige stillinger, har maaske nok lagt deres indflydelse for dagen ved denne lejlighed og fremmet hans

sag hos regeringen. Han følte det selv som en hellig forpligtelse, der paahvilede ham at tage sig af sin familie, og han blev i fuldt maalt om sørgen for den. Hans moder blev al sin tid boende i præstegaarden og havde der sit eget værelse, sine to yngre brødre, Rasmus og Gomme Fangel, holdt han frem til studeringen, baade i Odense skole og ved Københavns universitet, og fire søstre, af hvilke to siden blev forsørgede og de to døde ugifte, fandt stedse et kært hjem i hans hus. Præstegaarden var en gammel bygning, hvoraf de enkelte dele til forskellig tid var blevet tilbyggede, hvilket straks var iøjnefaldende, baade udefra, hvor sidevæggen ikke gik i lige linie, og især indefra, hvor trapper førte op og ned fra den ene stue til den anden. Den ældste del af bygningen var opført af præsten Andreas Brandt efter branden 1643, hvilket stod at læse over indgangen. To kamre i husets sydlige del ud imod kirkegaarden kaldtes "de sogns", maaske fordi det har været den af menigheden vedligeholdte del, og her fik i tidligere tid mændene deres øl, naar de leverede tienden. Her hang gamle malerier af præsterne Andreas Brandt (1621-70) af hans to sønner Christian Brandt (faderens eftermand 1670-92) og Dominicus Brandt, præst i Rise fra 1674-1703. Det var to meget skumle værelser, hvor det altid spøjte forfærdeligt. Fra dagligstuen gik en dør ind til den gamle moders værelse. I andre stuer hang der billeder (malerier) af kong Christian IV, amtmand Holger Scheel og hans hustru Regitze Sophie Guldénkrone, af præsten selv, Holger Fangel, hans første kone og gamle moder. Den store lade langs med vejen skal tidligere have staaet nede paa Augustenhof og være opført af præsten hr. Schröder. Holger Fangel ombyggede ikke i sin tid præstegaarden, men foretog en del forandringer ved den saa at den i det hele blev ret hyggelig og behagelig. (mandtlig fortælling af madam Frost).

Han bliver provst over Als herreherred 1784. Holger Fangel var en dygtig ung mand, og allerede 1784 den 21. april blev han ved Nathias Tostrups død udnævnt til provst over Als herreherred. Ligesom sin formand hævdede han med kraft og selvstændighed den danske kirkehøjhed imod den civile øvrigheds indblanding paa det kirkelige omraade, hvortil øens blandede forfatning i gejstlige og verdslige sager let gav stridsskyerne og egenmægtige juridiske embedsmænd særkommen anledning. Navnlig maatte han i denne henseende optage kampen med den herskesyge justitsraad Ernst Georg Joachim Fürsen, der fra 1784 til 1829 var herredsfoged over herreherred. De tyske biskopper kendte ikke ret de blandede forhold paa Als og Årø, og det blev da gerne provsterne, der maatte klage sagen og tage stødet af. Da der derfor lige fra 1783 til 1819 af og til blev talt om at lægge øen Als' gejstlige sager ind under hertugdømmet Slesvig, medens Årø skulde gaa ind under Rye, tilhører det provst Fangel's fortjeneste og ligeledes hans eftermand Frederik Abbesens dygtighed, at disse planer bestandig strandede og fik deres klare afgørelse, da et eget bispædømme for begge øer oprettedes anno 1819. Især er provst Fangel's standpunkt godt klaret i en strid angaaende ankepensionen mellem præstens Stellwagen og provst Tostrups enke i Svenstrup 1789, i hvilken herredsfoged Fürsen, der var blevet enkens kurator bestandig vilde henskyde sagens afgørelse under den slesvigske overret, medens provsten holdt paa, at det danske kancelli var den rette øverste instans og derfor fik udvirket, at han og amtmand Peorlin udnævntes til at træde sammen i en fælles kommission for at ordne sagen. Hertil kom ogsaa, at provst Fangel var en dansk mand; der blev i hans hus og familie altid talt dansk, hvilket i hans tid ikke var tilfældet overalt paa øen i de danske kredse; thi i de fleste civile embedsmænds og adskillige præsters huse var det tyske sprog dengang det sædvanlige omgangs- og familiesprog. Og dog alligevel ved sin klogskab og dygtighed nødte provst Fangel alle til at bøje sig og se op til sig med ærbødighed. Hans høje, kraftige skikkelse og ranke holdning gav ham forud en vis overlegenhed. Han var tillige en lærd og kundskabsrig mand, hvorom hans gode bogsamling bar vidnesbyrd; han var en begavet prædikant, der endnu i sin høje alder gerne hørtes af sin menighed, og kirken var derfor altid godt be-

søgt.- Han arbejdede med stor lethed, da han meget ofte prædikede frit over det valgte tema, og havde i forvejen kun optegnet sig enkelte hovedpunkter, hvorover han vilde tale. Skal vi karakterisere hans teologiske standpunkt lidt nærmere, da holdt han endnu fast ved kristendommens hovedsandheder, og den stod for ham som en virkelig aabenbaring, men med mange i sin tid begyndte han at slaa ind paa den nye oplysning, som fra universitetet i Göttingen ogsaa udbredte sig til Danmark. Hans yngre broder, provsten Gomme Fangel i Rise paa Brø, der var en from mand af den gamle skole, holdt derimod paa den gamle ortodoksi, og begge brødre plejede da tit at blive uenige om et og andet teologisk spørgsmål, naar de engang imellem besøgte hinanden. Saaledes kom de engang i en meget heftig disput om brødrene Esau og Jakob, da prosten i Nordborg holdt paa den forurettede Esau, mens broderen tog parti for Jakob, hvem forjættelsen tilhørte som den af Herren udvalgte. Provsten havde ogsaa digteriske gaver. Han har ikke blot ved lejlighed skrevet en mængde gravvers og flere bryllupsdigte, men ogsaa forfattet enkelte salmer og et par større digte af satirisk indhold, men saavidt vides er intet dem af trykt. Han fandt meget behag i historisk læsning, skrev ogsaa en lille afhandling om Nordborg amt, som han havde bestemt til optagelse i "Dansk Atlas" 7 tomt, hvilket dog ikke skete. Biskop Tetens dom over ham er vistnok rigtig, naar han karakteriserer ham saaledes: "den med den kraftfulde sjæl i det kraftfulde legeme, verdenskløge, embedsdygtige, af alle, alle, baade til højre og venstre, højagtede Jubelolding, Holger Fangel" (tale holdt den 10. november 1847). - Var provsten klog, saa var han dog ogsaa god af hjertet. Under den ulykkelige ildebrand, som overgik Nordborg 1792 viste han sig meget virksom for at hjælpe, foruden flere andre fandt ogsaa hans søster Legitze Sophie, enke efter Hr. kontrollør Peter Petersen i Nordborg med sine børn et asyl i præstegaarden, indtil hun ved hans bistand og hjælp atter kunde faa bygget. Som et smukt træk fortjener det at fremhæves, at engang sad den gamle, fattige købmand Bod og hustru paa juleaftensdag og var bedrøvede over, at alle forsynede sig til festen, men ingen kom ind til dem. Da kom helt uventet Provst Fangel kørende og holdt for deres dør. Han kom ind og købte for 10 rdl. og i deres glæde fortalte de gamle ham, hvor bedrøvede de havde været. Fra den dag købte provsten altid selv ind hos dem, ikke blot til julen, men ogsaa til andre festlige lejligheder. De var brave, retsindige folk, og deres to sønnesønner blev rige og ansete købmænd i Hamborg, kendt under navnene: "Guld- og Sølvbøkken".

Da han blev ældre, nedlagde han 1805 provsteembedet, hvilket interrimistisk blev overdraget til hans svoger, Frederik Ebbesen, sognepræst i Svendstrup., dog fik han den 19. juni 1813 uden særlig ansøgning tillige med provst Chr. Aug. Furchardi i Ketting rang med amtsprovster i Danmark.

Hu holdt han ogsaa regelmæssig kapellan, thi 1809 var det residerende kapellani i Nordborg gaaet ind, og den gamle mand var saaledes blevet ene om forretningerne. Fra 1807-10 havde han sin søn Niels Singberg Fangel, fra 1813 - 17 sin søstersøn Hans Petersen af Nordborg og fra 1818-1820 Jørgen Knudsen af Ketting som kapellan.

Den 7. november 1816, paa hvilken dag han for 50 aar siden var blevet kaldet til kapellan for Agerbjerg menighed, holdt han sit embedsjubilæum, i hvilken anledning han modtog en smuk egenhændig skrivelse fra enkehertuginde Louise Augusta til Augustenborg, ligesom ogsaa de fleste gejstlige og verdslige embedsmænd med amtmænd V. Linstow i spidsen bragte ham deres personlige lykønskning i Nordborg kirke. Samme dag fejredes hans ældste datter Else Katharines bryllup med skibskaptajn Nik. Ernst Frost af Nordborg, og i begge anledninger var der stor festlighed i præstegaarden. Herom skriver han selv saaledes: "Det var for mig en højtidelig dag, Herre! Jeg er ringere, ja ringere end al den trofasthed, som du fra min ungdom af har bevist mig, Du o Herre, som har velsignet mig, velsign ogsaa min afkom! Du har ~~xxxx~~ mere end een velsignelse! Giv dette som den største velsignelse for dem i tid og evighed, at

de kun stedse maa vandre paa dine veje! Rolig forlader jeg da verden og disse, som du gav mig, forvisset om, at det aldrig kan gaa dem ilde, som frygter Herren og haaber paa hans miskundhed. Amen !".

Da den nye biskop Stefan Tetens kom her til den 1819, var det en af hans første embedshandlinger den 5. nov. i et brev at henvende sig til Hans. Maj. Kong Frederik VI om at hædre den gamle mand til hans forestaaende embedsjubilæum den 14. nov. paa 23. søndag efter trin., da det netop var 50 aar siden, at han blev indsat som præst for Nordborg menighed, hvortil han ved sin dygtighed, embedsførelse og retskaffenhed, der havde gjort ham agtet og elsket af alle, havde gjort sig udmærket fortjent." Den 9. november tilsendte kongen ham ridderkorset. Den 6. nov. skrev biskop Tetens ham til, at han den nævnte dag selv vilde overbringe ham sin varmeste og inderligste lykønskning, og udbad sig den ære, at maatte tolke for ham og menigheden Dagens højtidelige anledning, ved at maatte prædike for ham, eller hvis han selv vilde prædike, at biskoppen da maatte indlede festen." Præsten svarede ham straks den 8. nov., at han ønskede selv at prædike, men at det vilde være ham en sand glæde, at biskoppen blev sin bestemmelse tro at intimidere den dag." Den 14. nov. 23. søndag p. trin. indfandt hs. højærverdighed sig da ogsaa i præstegaarden, overrakte ham om morgenen danebrogordenens ridderkors tilligemed en lykønskningskrivelse fra statsminister Kaas og førte ham, tilligemed et stort følge af sine embedsbrødre og slægtninge gennem en dobbelt rad af sognets fetslig smykkede ungdom (skoleungdom) til kirken, hvorpaa jubelolingen holdt en prædiken over dagens evangelium, hvortil biskoppen knyttede nogle ord i anledning af dagens fest. Derefter holdtes festmaaltid i præstegaarden. Den 19. november toltede biskoppen i et brev til statsminister Kaas dagens festlige karakter og takkede for den provsten beviste ære. (Nordborg kirkebog; Bispearkivet. Nordborg præstearkiv. Mundtl. fortælling af pastor Jørgen Knudsen og madam Frost).

Hans huslige forhold.

1770 den 2. november blev Holger Fangel i Flødstrup kirke gift med Else Kathrine Tingberg, datter af præsten hr. Niels Tingberg, først i Næraa og siden i Flødstrup paa Fyen og hustru Anna Dorothea Kryssing, født i Næraa præstegaard den 14. juni 1752. hendes fader Niels Tingberg var ligesom Jens Rasmussen Fangel født i byen Fangel ved Odense 1717 d. 19. sept. fra 1748-66 præst i Næraa og fra 1766 - 86 præst i Flødstrup. Han døde den 30. april 1786. Hans hustru Anna Dorothea Kryssing var født 1732 og død den 10. okt. 1783. Hun havde kun en broder Peter Kryssing Tingberg, f. den 28. juli 1750 i Næraa, fra 1781 - 1818 præst i Rjølstруп, død den 23. april 1818. Han var g.m. Anne Susanne Berg, der døde 24. august 1817. Niels Tingbergs fader hed Peter Christensen Tingberg og var rokkedrejler i byen Fangel. For at klare familieforholdet, som Holger Fangel ved sit giftermål kom ind i, indsættes her følgende lille slægtstavle:

hr. Peter Olufsen Kryssing, præst til Vor Frue kirke i Odense
fra 1730-44, gift med Else Brøchner

Anna Dorothea Kryssing g.m. Niels Tingberg, præst i Flødstrup	Maria Kryssing g.m. Elias Hansen, købm. i Odense	Johanne Marie Kryssing g.m. Christian Hedegaard, birkedommer i Odense	Maren Kryssing g.m. Hans Riising, købm. i Odense
Else Kathrine Tingberg g.m. hr. Holger Fangel, præst og provst i Nordborg	Elisabeth Margr. Klausen, g.m. professor Rasmus Nystrup i København	Johan Christian Hedegaard, departements- chef, statsraad i København	Peder Kryssing Riising, cand. theol, major i Odense

Anmærkning: birkedommeren i Odense hedder Christian Litlev Hedegaard.

Løbmand Hans Riising beboede en storgaard paa Overgade i Odense, var meget rige og ansete folk. Fruen var temmelig aristokratisk og havde megen omgang med de adelige familier i omegnen paa landet; sønnen

Peter Kryssing Riising blev.theol.kandidat,men søgte aldrig embede.Han spillede derimod junker og omgikkes meget de adelige landjunkere fra denne tid.Han blev senere landeværns officer og fik titel af major,men det gik tilbage med hans formue.Han gik derfor ikke ram forbi i en samtidig nidvise i Odense,hvor der railleredes over flere af byens forhold og personer,deri fik han sit stykke paa dennemaade :Mr.Peter v. Riising er hans navn,adelens røv hans rette gavn". - Provst Fangel plejede altid at logere i købmand Riissings hus,naar han mødte i Odense til de aarlige landemoder,og han undlod da heller aldrig at aflægge et besøg hos sin gamle vært degnen Lars Linkilde ved hospitalet og at se ind til de disciple fra Als,der havde taget hans gamle logis i brug. - Præsten Peter Kryssing Tingberg i Kølstrup var ogsaa en fin mand;hans kone var af familien Berg fra Skovsbo i Rynkeby sogn paa Fyn.Den samme familie har ogsaa ejet Skjoldmose. - Provstens første kone Else Kathrine Tingberg var en meget stille,bly og undselig kone. Hun kom fremmed hertil,og det var en vanskelig stilling nok for hende at begaa sig,da ikke blot hans gamle moder,men ogsaa fire søstre,der alle var ældre end hende,fandtes i huset.Den ældste af dem,den fornuftige og kloge Megitze Sophie kom snart ud af huset,da hun tog over til den gamle Niels Tingberg i Fløstrup præstegaard.Men endnu fandtes den svagelige Ingeborg,den smukke og gode Anne og den egenraadige Sophie Elisabeth hjemme,navnlig den sidste vilde raade,og den unge kone kom den unge kone kom derfor straks under moderens og svigerindens herredømme.Hun turde aldrig gøre noget for svigerinden Sophie Elisabe th. Præstekonen kom hyppig over i haven til degnekonen madam Lorentzen og har ofte beklaget sig for hende.Engang var Sophie Elisabeth fangel rejst til Fyn for at besøge pastor Niels Tingberg i Flødstrup.Hun sagde da til svigerinden,at nu maatte hun ikke vaske,førend hun kom tilbage.Madam Lorentzen gav hende det raad,at nu skulde hun netop gøre det engang,for dog at sætte sig lidt i respekt og vise,at hun var konen i huset.Men hun mente,at det ikke var rigtigt,naar hun havde paalagt hende det. (Mundtlig fortælling af mad.Christiansen og madam Frost.Blochs fynske gejstligh.historie.-mundtl.fortælling af pastor Jørgen Knudsen).

Dette viser os,at hun var af en meget svag karakter. - Hun døde den 7.april 1790 i en alder af 38 aar.

1796 den 4.marts tillod et kongeligt reskript,at en pastor Fangel's tvende sønner tilhørende arv stor 592 rdl.28 skil.maa indestaa hos ham,uagtet han ikke har stillet den befalede sikkerhed herfor". Det er vistnok den sum,hvormed han udnindede sine børn efter hustruens død-.

Han indgaar andet ægteskab. Provst Fangel tænkte atter paa at gifte sig.Hans tanker gik dengang til Solbjerggaard paa Als.Paa denne gaard var ejeren den gamle Matthias Johansen Vogelsang død i maj 1790. Sønnen Martin Vogelsang,der var bleven forlovet med jomfru Karoline Drescher paa Nordborg,skulde overtage Solbjerggaard,men Broderen Matthias Vogelsang fik Bommerlund.I den anledning blev der først i august maaned holdt skifte paa Solbjerggaard,og herredsfoged Fürsen havde travlt med at registrere boet.Medens dette skifte stod paa,kommer Fangel en dag kørende derhen og lod som om han vilde købe træer,men i virkelighed for at sondere tærnet. Man saa paa træerne og vilde senere give besked.Dagen efter sendte han sin gamle gartner derhen med et brev,paa hvilket han skulde have svar med tilbage.Gartneren troede det indeholdt efterretning om træerne,men han fik hverken træer eller brev med tilbage.Først to dage senere indløb der efterretning om jomfru Mette Marie Vogelsangs "Ja",og provsten naaede at komme med til skiftet paa Bommerlund,medens Fürsen var der.Endnu 1790 den 8.oktober blev han gift med jomfru Mette Marie VogelsangHun var datter af Matthias Johansen Vogelsang,ejer af Solbjerggaard og Bommerlund paa Als,og hustru Margaretha With,en datter af den gamle provst Morten Keenberg With, præst i Ketting fra 1752-93.hun var født paa gaarden Hartspring den 22.februar 1767,døbt den 26.februar,opkaldt efter sin gamle mormoder

Mette Marie Thomsen af Asserballe præstegaard. Hun blev holdt over daaben af pastor Matthias Withs hustru i Notmark. Faddere: forpagter Nikolai Ernst Andersen af Østerholm, bysekretær Zoffmann af Sønderborg; madam Mohr af Dyndved og jomfru Charlotte With af Ketting præstegaard. 1771-72 købte og bebyggede hendes fader Solbjerggaard og her tilbragte hun sin barndom. Hendes fader holdt huslærere, saaledes en student Peter Klimcker og 1779 mons. Jessen. Efter konfirmationen kom hun i huset hos rektor Otto Christian Elieser Pfündel i Sønderborg, der var gift med en søster til hendes mormoder, dels for at faa en fyldigere undervisning, særlig i tysk, der hørte med til den finere dannelse, og i haandarbejde. Det var et gammelt godt og fromt hus, maaske haaldende lidt vel meget til pietismen. Man forsøgte ikke at bede her, hverken naar klokken ringede eller dagens bestemte tider mindede derom. Det var hans to døtre, to gamle jomfruer Pfündel bløvet vant til fra deres ungdom af. Dog kunde den gode vane ogsaa undertiden synes at gaa over til en mekanisk forretning, thi saaledes ytrede engang den ene af dem til den anden henimod middagstid: "Kom nu søster, lad os gaa ind og bai, at vi kan faa det besørget før vi skal ha mad". Efter et aars ophold i Sønderborg kom hun til Hømmelund for i forening med sin gamle farnoder Marie Vogelsang at bestyre huset for broderen Matthias Vogelsang, hvem faderen havde hensat som bestyrer paa denne gaard. Det var just ikke morsomt, for gaarden bestod kun af en stor lade, og her boede familien paa holstens vis i den ene ende af bygningen. Herfra kom hun saa til Nordborg, hvor hendes stilling blev lidt anderledes end i den første kones tid. Hun tog det paa en fornuftig maade, og alt gik bedre, thi dels forstod hun at sætte sin vilje igennem, dels var hans søstre døde eller gifte ud af huset. Med den gamle moder, som levede endnu i syv aar, kom hun altid godt ud af det. - Hun var et godt parti, da hun drog ind i præstegaarden med et godt udstyr og 3000 rigsdaler, men hun var ogsaa en god kone og en dygtig husholder; fint gik det aldrig til i provstens hus, derimod herskede der altid en vis tarvelighed, og hans flinke kone forstod ved sin jævnhed, orden og huslighed at gøre hans hus til et kært og hyggeligt hjem. Hun var tillige en meget brav og retsindig kone, og blev en god stedmoder for hans børn, der elskede og agtede hende som en moder. For den ældste, Jens, blev hun vel ikke egnetlig moder; thi han var jo dengang allerede 19 aar, ude af huset og næsten i alder med hende, derimod for de to yngre: Niels Tingberg der dengang var ni, og Peter, der var fem aar gammel. Ligeledes blev hun en moder for sin unge søster Anna Margaretha Vogelsang, der dengang endnu kun var 12 aar gl. og forældreløs, hvorfor hun tog hende med til Nordborg, dels for at hun kunde gaa i skole, dels for at opdrage hende, og hun blev i hendes hus til ~~hva~~ hun 1797 blev g.m. den residerende kapellan Frederik Ebbesen. Mette Marie Fangel, født Vogelsang, døde den 31. marts 1814 i en alder af 47 aar. Efter hendes død bestyrede hans døtre huset, først Bise Kathrine og siden Sophie Margrethe Fangel. (Nordborg og Svenstrup kirkebog. - Mundtlig fortælling af madam Christiansen, madam Frost og jomfru Kathrine Johansen, Sønderborg.

Provst Holger Fangel holdt i nogen tid huslærere til Børnene, til de ældre sønners undervisning. Begge døtre gik i nogen tid op i skolen hos kapellan Frederik Ebbesen og hos lærer Holger Jacob Autzen. Med den yngste søn læste hans kapellan Hans Petersen, indtil han kom i huset hos pastor Sabroe i Tandslet præstegaard. Blandt huslærerne kan følgende nævnes: Johan Nic. Arentz i Guderup, cand. theol. fra Kiel, en søn af præsten Johan Joachim Arends (streng, derfor afskediget), student Andersen, der tidligere havde været paa Kartspring; student Hansen fra Kiels universitet, der saa kom i huset hos pastor Reimuth i Guderup, for at hjælpe ham at prædike.

Naar de fynske biskopper kom paa visitats, blev der stor stads. Hvor myndig, lærd og dygtig biskop Tønne Bloch end var, saa var han dog baade snøset og grisede sengen til med tobak. Biskop Peder Hansen var overmaade stolt, biskop Frederik Plum var jævn og godmodig, men lignede mere en skomagervend end en bisp, og hans frue blev helt forelsket i

den vittige, belevne og galante Pastor Meyer i Hagenbjerg. Ved en saadan og andre lejligheder blev der holdt store middagsselskaber rundt omkring i alle præstegaarde, men traktementet var stadig det samme overalt. Det var en staaende regel, at der opvartedes med suppe, kød med brun sauce, fisk, steg og kage. Til de store og fine middagsselskaber gik værten hen og bad den fornemste herre at tage en dame til bords, og derpaa fulgte de andre herrer efter deres rang hver med sin dame, og til sidst fulgte værten. Til de mindre selskaber bad værten ligeledes en herre af selskabet at føre en dame til bords, og derpaa fulgte de andre gæster uden at tage til bords. Herrerne sad da tit paa en og damerne paa den anden side. Værten fulgte altid til sidst. (Mundtl. fortælling af præsten Jørgen Knudsen og madam Frost).

Provst Fangel havde ogsaa gerne engang om aaret familierne Frost, Frantz Andersen og madam Petersen indbudt til et selskab, uden at provstens derfor igen blev indbudt hen til dem. Naar han var indbudt til taffels paa Augustenborg, eller kom til denne by, saa i. eks. dengang da prinsesse Karoline Amalie blev konfirmeret, tog han altid ind til bager Thomsens. Han var ogsaa engang med sin familie indbudt til den gamle farver Kirchner i Igenmølle. Provstinden var syg og kunde ikke komme med, hvilket fortrød hende meget, da hun holdt meget af de gamle, retsindige folk, men provsten var der selv med en søn og datteren Else Kathrine og morede sig godt. Det var rimeligvis anstillet for fru Wislevs, født Arends skyld, da hun var hjemme paa besøg hos sin moder i Igen og ligeledes kom sammen med dem i Igenmølle. — (Mundtlig fort. af madam Frost).

Besøger flere gange sin fjerntboende familie

I de tider var det slet ikke saa bekvemt at rejse som nu til dags. Naar provsten besøgte sin broder i Tikøb paa Sjælland eller sine sønner ved Aalborg, da i alt fald havde han sin familie, tog han sin egen kusk og befordring med. Det var en besværlig rejse, thi der maatte tit bedes og gøres ophold undervejs. I Randers gjorde man gerne holdt og tog nattekvartier hos gæstgiver Lorentz Johannes Frost, der var fra Als. Man tænkte maaske ikke dengang paa, at han i tiden skulde blive besvogret med denne mand. Rejste han til Sylt, blev hans vogn staaende paa iastlandet, indtil man vendte tilbage fra øen. Der gik paa denne maade altid mange dage til rejsen. Hans Schilling var i flere aar provstens sidste kusk. (Mundtl. fortælling af madam Frost).

Lægehjælp besværlig

Det var i tidligere tid besværligt med at faa lægehjælp paa Nordborg, man nøjedes med en kirurg, der tit kunde være simpel nok, og medicin skulde man hente paa apoteket i Sønderborg, da der først senere kom apoteker baade i Nordborg og Augustenborg. 1776 blev den gamle kirurg hr. Frederik König begravet den 3. december i en alder af 77 aar. Hans døtre, de gamle jomfruer König, levede længe derefter og havde det meget smaat. — Derefter fik man en anden kirurg, dr. Klem, der var meget forfalden, en temmelig simpel mand. Hans datter kaldte man "e Klempig". Hun fødte et barn, der fik navnet "e paradisbarn", saa man ser deraf, at familien ikke stod paa noget højt kulturtrin. — Naar det derfor gjaldt, sendte man bud til den hertugelige livlæge dr. Suadikani paa Augustenborg. Først 1796 fik Nordborg en egentlig læge, da Hans Henrik Voigt nedsatte sig som saadan i byen. Efter hans bortgang kom Johan Otto August Balle 1806 som læge til byen, hvor han forblev til sin død 1842. Balle havde tillige et lille privat apotek med de nødvendigste lægemidler i sit hus og holdt provisorer til at besørge denne forretning. De to sidste var begge pæne og dannede mænd, der hørte til det bedre selskab. (Mundtl. fortælling af madam Christiansen og madam Frost).

Provst Fangel ejer et hus i Nordborg. Skraat over for præstegaarden boede i en del aar madam Magdalena Zoffmann, enke efter borgmester Alexander Zoffmann i Sønderborg. Hun var en slægtning, baade af præsten og hans sidste hustru. Hun var nemlig en søster til provstindens mormoder, provstinde With i Ketting, og et næstsøskende-barn til prov-

stens moder Sophie Elisabeth Gommesen. Provsten gik da ofte over til den gamle kone, og hun forærede ham et stort, smukt, anseligt stueur, der siden længe bevarede i familien. Da hun døde 1777, købte han hendes hus, da han tænkte paa at efterlade det som bolig for sin eventuelle enke. Det var i mange aar udlejet til tingskriver Goos og blev siden solgt til skibskaptajn Lorents Johannes Brøsen. (mundtl. fortælling af pastor Jørgen Knudsen og madam Frost).

Da provst Fangel sidste kapellan den 29. sept. 1820 blev befordret til Tranderup, og der altsaa var udsigt til, at hans yngste datter vilde komme til at forlade hans hus, tænkte den gamle mand stærkt paa at tage sin afsked og flytte ind til sin ældste datter Else Kathrine, der var gift med skibskaptajn Nik. Ernst Frost paa Nordborg. Denne plan kom dog ikke til udførelse, thi Holger Fangel fik imidlertid en rørelse og døde allerede den 23. december 1820 i en alder af 78 aar. Saaledes blev et langt, virksomt liv afsluttet. Han havde været præst i 64 aar og som saadan alene i Nordborg 61 aar.

F. o. r. n. . . fire i første og fem i andet ægteskab. : 1 - 9 -

- 1) Jens Fangel, født i Nordborg den 18. august 1771, døbt den 23. august, Han blev forpagter paa Vildmosegaard i Jylland. Se nedenfor !
- 2) Anna Dorothea Fangel, født i Nordborg den 6. april 1778 (C. 30. april 1777), død 1781 (C: 1. februar 1780)
- 3) Niels Tingsberg Fangel, født Nordborg den 12. april 1781. Han blev præst i Gudum ved Aalborg (omtales senere)
- 4) Christian Peter Fangel, født Nordborg den 23. september 1784. Han blev købmand i Nordborg. (omtales senere)
- 5) Else Kathrine Fangel, født Nordborg den 1. august 1791, død sst. den 23. november 1871. gift Nordborg den 7. november 1816 med skibskaptajn Nikolai Ernst Frost, født Gammelgaard, Svendstrup sogn, den 27. marts 1790, døbt 31. maj s. aar i Svendstrup kirke, druknet i den engelske kanal oktober 1834. Hans dødsdag sættes almindelig til den 25. oktober. Søen af skibskaptajn Christian Frost den yngre og hustru Marie Elisabeth Andersen. (Faddere: skovrider Würzinger paa Nygaard; Sr. Joachim Frederik Frost paa Nordborg, skipper hans Lorentzen af Svendstrup og jomfru Christine Margrethe Petersen fra Rumohrsgaard.
- 6) Sophie Elisabeth Fangel, født Nordborg den 10. december 1793, død sst. 10. januar 1794.
- 7) Matthias Fangel, født Nordborg den 30. oktober 1795, død sst. den 24. juni 1796.
- 8) Sophie Margaretha Fangel, født i Nordborg den 12. juni 1797, død i Hagenbjerg den 29. januar 1847, viet Nordborg den 21. februar 1821 til Jørgen Knudsen, sognepræst i Tranderup paa Frø, senere Hagenbjerg, søn af kromand og høker Johan Peter Knudsen i Ketting og hustru Anne Christine Wrang, født den 8. nov. 1772, døbt den 12. november, død i Hagenbjerg den 26. juni 1862.
- 9) Holger Fangel, født den 26. februar 1804, præst i Hagenbjerg, provst for Als nærreherød. omtales senere !!!

J e n s F a n g e l , forpagter af Vildmosegaard (x 1833)

Jens Fangel er født i Nordborg den 18. august 1771, død paa Vildmosegaard den 27. august 1833. student 1789, imm. København 27. maj 1789, forpagter paa Vildmosegaard 1800, kystbefalingsmand, viet Rou den 24. januar 1800 til Maria Rehders, døbt Rou 28. juni 1777, død sst. 22. maj 1823, datter af forpagter af Vildmosegaard Carsten Rehders (1734-1799) og Marie Neumann (født 1742). Han blev opkaldt efter farfaderen, kom til landvæsenet og blev tidlig forvalter paa Vildmosegaard hos forpagter Carsten Rehders. Denne gaard, der ligger midt inde i den saakaldte lille Vildmose paa den sydlige side af Limfjorden, ikke langt fra Kattegat, var bleven oprettet 1767 af grev Karl Schimmelmann, den første ejer af grevskabet Lindenberg. Han lod udgrave tre søer i mosen, udtørrede arealet og oprettede en hovedgaard paa 30 td. hartkorn med grundmurede bygnin-

ger og jord af en fortrinlig kvalitet. Gaarden gav han navn efter mosen og kaldte den "Vildmosegaard". Gaarden var omflydt af brede, dybe grave og en land dæmning, "kvasen" kaldet, førte ind til den. Man mærkede godt, at det hele terrain hvilede paa mosegrund, da alt let ved det mindste tryk kom i en gungrende bevægelse. Skant gaarden ikke laa langt fra naboer, saa blev afstanden dog altid stor, da man paa grund af vandet og mosen maatte gøre store omveje for at komme ind paa gaarden. Den var tit i fare, da vandet ved at stige i Limfjorden ogsaa gik højt i mosen, ligesom der kunde være fare fra Kattegat. Gaarden laa i Mou sogn, der ligger ligesom en ø mellem mosen og Kattegat. Grev Schimmelmann overlod gaarden i forpagtning til Carsten Rehders og hustru Maria Neumann, der begge var fra Holsten. Det var skikkelige og brave folk nok, og herskabet satte pris paa dem for deres dygtighed og paalidelighed, men som de fleste holstenske forpagtere paa de tider styrede de med strenghed. Træsten og hundepisken kunde undertiden nok tages i brug, og konen gik morgen og aften selv ned i stalden og prøvede kærerne, om pigerne malkede rent, og opdagede hun da en urægelmæssighed, var hun ikke sen med at lægge dem en ud ved gret. De var slemme med at bande, som folk i hin tid, og det lærte den unge Fangel ogsaa af dem. Iøvrigt sad de godt i det, holdt en søn til studeringen, og deres døtre blev ogsaa godt gift, den ældste med Jens Fangel, den anden med hans broder, præsten i Gudum, og den tredje med konsul og købmand Perck i Aalborg. Jens Fangel blev gift med Maria Rehders og fik dermed gaarden i forpagtning efter sin svigerfader, da det Schimmelmannske hus havde fattet godhed for familien Fangel. Jens Fangel var en meget stor og stærk mand. Anno 1823 den 22. maj døde hans hustru Maria Rehders, og 1833 den 27. august døde Jens Fangel, forpagter paa Vildmosegaard i en alder af 62 aar.

(Najbølgaards tidligere ejer H. H. Jessen, Heberbjerg, ejer et digt, som Jens Baggesen har skrevet til Maria Rehders konfirmation 1792. Digtet er med Hr. Jessens tilladelse blevet offentliggjort i "Sønderjydeks Maa- nedsskrift", 29. aargang, 1953, side 155-157, ved Chr. M.)

Jens Fangel og Maria Rehders havde følgende børn : 1 - 12.

- 1) Molger Fangel, født den 18. november 1800 paa Vildmosegaard, Mou sogn. Han blev sømand, men døde allerede den 20. juni 1819, i en alder af 19 aar.
- 2) Else Kathrine Marie Fangel, født den 20. marts 1802, opkaldt efter begge bedstemødre, men hed i daglig tale blot Marie Fangel. Hun, der var meget stærk og stærk, døde den 27. august 1856 af kræft i brystet. Hun blev den 7. september 1827 gift i Mou med Michael Ravnborg, søn af Anders Mikkelsen i Ravnborg, døbt Solberg den 18. febr. 1798, død i Mou den 22. april 1863. Han var først karl paa gaarden, blev saa forvalter og siden forpagter paa Vildmosegaard. Han var en meget pæn og fornuftig mand. fem børn : a - e)
 - a) Anders Ravnborg, født 1828, døde samme aar.
 - b) Marie Henriette Ravnborg, født 1830. hun opholdt sig ugift i Aalborg 1878.
 - c) Maren Andrea Ravnborg, født 1832. hun døde ugift.
 - d) Jensine Mikoline Ravnborg, født den 23. august 1834. Hun blev den 11. november 1853 g.m. hr. Niels Bygum Krarup, født den 13. sept. 1821 i Redsted, hvor hans fader Jens Krarup dengang var præst og døde 1836 som sognepræst for Budolphi menighed i Aalborg. Hr. Niels Bygum Krarup var fra 1845-1859 adjunkt ved Aarhus skole og blev 1859 kaldet til sognepræst for Skoldborg og Kallerup i Thisted amt. 1887 var han præst i Maarslet ved Aarhus. De havde to børn, tvillinger: Michael Krarup, født 1859, led i mange aar af ligfald og var enlidende stakkel; han døde den 16. juli 1887 om natten kl. 12 i sit hjem. Gabriel Krarup, født 1859, selv om han var flere mil skilt fra broderen, fik han ogsaa denne faldende syge, naar tilfældet kom over hin. (Chr. Knudsen, bind V, side 31)
 - e) Karl Ravnborg, forpagter af Vildmosegaard, født 1836. Han fik gaarden i forpagtning efter forældrene. Han blev gift med Marie Hebert

en datter af Bombardus Ehrenfred Hebert, forpagter af Selsø mølle ved Issefjorden og ejer af en større bondegaard i nærheden, og hustru Ingeborg Klausen. Hun var lærerinde hos pastor Olsen i Gudum præstegaard. Vildmosegaard brændte lørdagen den 20. marts 1876. Ilden opstod om formiddagen kl. 11 i straataget over en med stuehuset sammenbygget mejeribygning, greb i den stærke blæst om sig med stor voldsomhed og lagde i kort tid alle bygninger i aske undtagen vaaningshuset og et tørvehus. Hestebesætningen blev frelst, derimod indebrændte 90 køer og 150 svin, 16 vogne, maskiner tiligemed avlen 850 tønder smd, 12.000 pund rapskager, 1000 pund palmekager m.m. Hr. Ravnborg led ogsaa en del skade paa indbo, der blev flyttet ud. Ilden tog ogsaa fat i mosen, der endnu brændte om søndagen. Der falut vel den følgende nat en del sne, men man frygtede for, at den vilde vedblive at brænde i bunden og ikke slukkes, før der faldt en stærk regn. Den 19. juli 1876 var der atter brand i mosen. Njeren, grev schimmelmann, vilde ikke lade gaarden genopbygge, og Hr. Ravnborg blev forpagter af en anden af grevens gaarde, Tiendegaarden, beliggende i Gudum sogn, paa 27 tønder hartkorn. Hr. Ravnborg er en stor, svær mand, hans kone er derimod kun lille. Han er svagelig, men en brav og elskværdig mand, ligesom sin kone. 10 børn, af hvilke nogle er døde.

- 3) Karoline Elisabeth Fangel, født den 13. april 1803 paa Vildmosegaard i Hou sogn. Hun opholdt sig i mange aar i sin morbroder hr. justitsraad Rehders hus i København, har siden levet ugift i Aalborg, døde den 13. marts 1873 i København.
- 4) Carsten Rehders Fangel, født paa Vildmosegaard den 20. august 1804, død samme aar den 8. september.
- 5) Carsten Rehders Fangel, født den 28. juli 1807 paa Vildmosegaard. Han lærte handelen i Odense hos købmand Jens Fangel Petersen og vilde have nedsat sig som købmand i Odense, men døde forinden den 18. december 1837. Odense (Sct. Knuds).
- 6) Vilhelmine Henriette Nioline Fangel, født den 27. okt. 1808, død i Strømmen ved Randers den 21. november 1890, viet Hou den 23. april 1830 med hr. Erhard Christian Frost af Randers, ejer af Klitgaard i Vendsyssel, senere af Strømmen ved Randers, født den 28. december 1804, død i Randers den 20. august 1879, søn af skibskaptajn, senere gæstgiver Lorentz Johannes Frost (fra Svenstrup) og hustru Louise Dorothea Knos eller Krosch. Han ejede først Korup mølle paa Randerseggen og købte siden gaarden Klitgaard i Ulsted sogn, paa 17 td. hartkorn og 453 tønder land.
- 7) Als Christian Fangel, født 23. okt. 1809, død i Nykøbing paa Falster d. 5. marts 1897. g. Nvedstrup den 8. september 1843 med Hanne Dorothea Christina Smidt, født Corselitze, Sønder Kirkeby den 31. august 1811, død Nykøbing den 10. febr. 1882, datter af godsinspektør, senere postmester i Nysted, kancelliraad Thomas Smidt (1774-1840) og hustru Margarethe Elisabeth Friedlieb (1783-1851). Han var i mange aar forstander for den classenske Agerdyrknings-skole paa Møsgaard paa Falster. Han traadte 1848 ind i det frivillige herregaards skyttekorps og gjorde en del af krigen med. Han laa en tid paa Als og besøgte dengang familien.
- 8) en dødfødt søn 1811
- 9) Matthes Maria Emilie Fangel (G: andet navn Charlotte), født den 13. juli 1813, død 1904 i februar, 90 aar gammel; gift i Nordborg den 6. oktober 1834 med bendrejer Frederik Petersen paa Nordborg, søn af handelsmand og borger paa Nordborg Andreas Petersen (1756-1831) og hustru Charlotte Juliane Franzen. Hun kom efter faderens død med sin faster madam Frost til Nordborg. Manden var temmelig tysksindet. syv børn: a) Karl Petersen, født 1837, var i en del aar plantageforvalter paa Kuba, kom hjem og købte Rinkenæs kro. b) Ernst Petersen, født 1838 gik til søs og fik skib at føre, men kom syg hjem fra Hamborg og døde den 18. febr. 1880. ugift. c) Frederik Petersen, født 1840, drejer paa Nordborg, død den 31. okt. 1879. d) Holger Petersen, døde som barn. e) Marie Petersen, g.m. urmager Hansen i Nordborg, som stammer fra

- Tranderup paa Krø.f) Christian Petersen, har været handelskommis paa St.Thomas, skal nu være gaaet til Venezuela i Sydamerika. g) Emilie Petersen, gift med snekker og møbelhandler Petersen i Sønderborg.
- 10) Mathilde Margarethe Fangel, født paa Vildmosegaard den 7. september 1815, død i Særris København den 4. april 1884; gift i Hou den 7. september 1841 med Magdalus Catharus Brorson, født i Sæby den 28. febr. 1800, hvor hans fader Rasmus Bondesen Brorson dengang var herredsfoged, senere byskriver i Aalborg, og hustru Cathrine Marie Ferslev. Fra 1825 til 1829 var han residerende kapellan i Nykøbing, fra 1829-30 sognepræst i Flade, fra 1830-37 i Veggerby-Bislev og fra 1837-77 sognepræst i Gamborg paa Fyn. 1875 den 20. april holdt han sit embeds jubilæum og blev ridder af danebrog. Den 30. januar 1877 tog han sin afsked og flyttede til Frederiksberg, hvor han døde den 23. april 1878. fire sønner og tre døtre, deriblandt : Rasmus Bondesen Brorson, født den 13. juli 1842, cand.theol. 24. jan. 1871, samme aar den 30. sept. kaldet til person.kapellan hos sin fader og 22. okt. 1876 resid.kapellan for Katrup, Orridslev og Tolstrup menigheder i Aarhus amt. Den 3. januar 1877 blev han gift med Hedvig Blise Margrethe Møller, f. 9. febr. 1851 i Barløse præstegaard, datter af sognepræst Hans Hartvig Møller sst.
- 11) Thyge Thygesen Fangel, født paa Vildmosegaard den 1. maj 1817, dræbt ved et vaadeskud paa jagten Gudum den 24. november 1840. ugift. Han varx forvalter af Tiendegaarden i Gudum (se foran under nr. 2, side 15)
12. Dorothea Elisabeth Fangel, født paa Vildmosegaard i Hou sogn den 11. november 1818, død i Serritslev den 11. marts 1891, gift med skolelærer og kirkesanger i Stenum Lorentz Johannes Thorup, født i Randers den 28. november 1822, død i Stenum den 12. april 1888, søn af værtshusholder i Randers Michel Thorup og hustru Maggdalene Schmidt.

4. Niels Tingberg Fangel, sognepræst i Gudum, død 1846

Niels Tingberg Fangel, født den 12. april 1781 i Nordborg præstegaard som søn af provst Holger Fangel og hustru Else Cathrine Tingberg, blev opkaldt efter sin morfader, præsten Niels Tingberg i Blødstrup. I hjemmet undervistes han sammen med sine brødre og kætterne Hans og Jens Fangel Petersen af stud.theol. Johan Nic. Arends fra Guderup og student Andresen, der begge var meget strenge. 1795 blev han konfirmeret for sammen med Hans Petersen at tage til Tranderup paa Krø, hvor farbroderen Gomme Fangel var præst. Han var en dygtig filolog og tillige en samvittighedsfuld, from og troende mand. De var derfor meget flinke, da de 1796 blev sat i Odense skole, hvor de fik samme logis som faderen, hos den gamle degn Lars Linkilde. Skolens rektor var Ludvig Højberg og Søren Miklas Johan Bloch var øverste lærer to meget dygtige lærere, Bloch tillige en sjælden brav og elskelig lærer. De kom ind i fjerde klasse og dim. 1799 til universitetet i København. Her virkede den rationalistiske professor Klaus Fries Hornemann, Daniel Gotthilf Moldenhauer, der saa mest paa en zærlig latinsk stil, og den lærde Frederik Münter, der læste over kirkehistorien. Her i København mødtes de med deres fætter, den lystige og vittige Boetius Fangel fra Sild, der var blevet student 1798 og havde lagt sig efter medicin, endvidere fætteren Jens Christian Fangel af Tikøb (stud. 1798), der studerede theologi, og Jørgen Knudsen fra Ketting kro, (stud. 1795). den sidste skaffede Petersen og Fangel logis paa Halmtorvet, i et lille hus, hvor han selv og andre studenter havde logeret, og her blev de til de var færdige med universitetet. Han tog eksamen artium med laud. 18. okt. 1799, 1800 den 22. april og 8. okt. den filos. og filol. ligeledes med laud. 1803 den 25. okt. cand.theol. med laud. senere den praktiske prøve, dimisprædiken og katekisation 1806 11. maj med karakteren laud. Fra 1803-06 var han huslærer i egnen ved Lemvig, opholdt sig derefter et aar hos sin farbroder paa sild og blev saa kapellan hos sin fader. Herefter blev han kaldet den 27. februar 1807, og han kom altid godt ud af det med sin gamle fader. Familien Fangel havde som nævnt faaet en velynder i grev Schimmelmann, og da præsten i Gudum, Ole Frederik Obel døde den

25. september 1809, søgte kapellan Niels Tingberg Fangel dette embede, blev af grev Schimmelmann indstillet og af kongen kaldet den 19. januar 1810 til at være sognepræst for Gudum og Lille Vorde menigheder og tillige i Seglflod den 18. februar 1825, saa han fra denne tid havde tre kirker. Han kom til at bo i nærheden af sin ældste broder Jens Fangel paa Vildmosegaard, og en af hans nærmeste nabopræster Samuel Johannes Tilemann, der var i Gerding og Blendstrup fra 1789-1820, var ligeledes fra Nordborg. Men en stor ubehagelighed mødte ham ved denne befordring, et tab, som han aldrig forvandt. For at indløse præstegaarden og sætte bo, havde han gjort et betydeligt laan, modtog pengene i sedler, der faldt i kurs, og maatte betale tilbage i sølv. Dertil kom, at han tillige sad inde med en avling, der i alle daarlige aar ikke indbragte noget, og der var frygtelig lave priser paa alle produkter.

1810 den 11. maj blev han i Hou kirke gift med Henriette Margaretha Rehders, født paa Vildmosegaard, døbt Hou den 20. september 1779, død i Gudum den 6. august 1822. Hun var en søster til Broderens kone, sjælden rar, brav og elskværdig. Hun havde ogsaa to brødre: Konrad Rehder, født 1770 paa Vildmosegaard, fra 1795-1852 præst i Skøve (Hjørring amt), en søn Gersten Rehder blev 1828 præst i Gerding og Blendstrup; den anden broder var justitsraad, generalkrigskommissær Rehder i København. Det var et stort tab for ham, at hustruen gik saa tidlig bort, da børnene endnu var smaa. Han maatte nu have fremmede til at styre huset, indtil den ældste datter voksede til. Han var ogsaa svagelig og holdt en tid lang teologiske kandidater til at hjælpe sig med at prædike, da embedet var besværligt med de tre kirker. 1833-34 fik han hjælp af broderen Holger Fangel, fra 1837 af Peder Wodschou Bruun (senere præst i Sønderborg og nu i Gerlev, Frederiksborg amt), og fra 1841 var Christian Ehrenfred Steenstrup hans kapellan. Den 28. oktober 1836 blev han udnævnt til ridder af dannebrog. Han døde den 4. marts 1845 i en alder af 64 aar. Niels Tingberg Fangel var en inderlig from og gudfrygtig mand, en kristelig, troende, nidkær og samvittighedsfuld præst i al sin embedsgerning, og blid og kærlig i al sin omgangelse, en fredelskende natur, der dømte mildt og fæsonligt om alle, han kom i berøring med, derfor var han agtet og elsket baade af sine foresatte og af sin menighed, der betragtede ham som en fader. Der var noget inderligt og barnligt i hans natur, som maatte vinde alle for ham. Naar den gamle mand tit tænkte tilbage paa sine barndoms minder fra Nordborg og Als, græd han af glæde. I de senere aar blev han meget svagelig. Han havde været en meget høj og mager mand, til sidst blev han helt krumbøjet og havde besværlighed med at gaa. Hans døgn maatte lede ham op paa prædikestolen, og i den sidste tid sad han paa en stol i koret. Hans mindetale over amsprovst Gerhard Letens, holdt i Gunderup kirke den 24. februar 1832, er blevet trykt, men er ikke anført i Erslevs forfatterleksikon.

Niels Tingberg Fangel og Henriette Margrethe Rehders havde 6 børn:

- a) Holger Fangel, født i Gudum præstegaard den 24. januar 1811, død 8 aar, begravet den 5. oktober.
- b) Holger Fangel, født den 27. nov. 1811, begr. den 2. januar 1812.
- c) Hettes Cathrine Marie Fangel (Chr. Kn.: Marie Matthea), født i Gudum d. 10. januar 1813 (Chr. Kn. 9. januar). Hun bestyrede i mange aar huset for sin fader og har senere i en del aar bestyret huset for forpagter Glud paa Nordfeld paa Møen. Død paa sygehjemmet i København den 7. juni 1897.
- d) Sophie Elisabeth Fangel, født den 3. maj 1814, død i Aalborg den 7. marts 1899, gift i Veggerby den 4. maj 1847 med hr. Christian Ehrenfred Steenstrup, født i Vang den 30. marts 1811, død i Gjerding den 3. marts 1865. en søn af sognepræst Johan Vogelius Steenstrup, der døde 1840 som sognepræst for Skelund og Visborg i Aalborg amt, og hustru Ane Cathrine Carstensen. Han blev student fra Aalborg skole 1830, cand. theol. med haud. den 1. nov. 1837, fra 1841 den 18. febr. til 1846 kapellan i Gudum, 1845-46 hjælpepræst ved Viborg domkirke, 7. aug. 1846

kaldet til præst for Gjerding og Blenstrup menighed. Enken flyttede til Aalborg. to sønner og tre døtre.

e) Elisabeth Marie Margrethe Fangel (Chr. Knudsen: Marie Elisabeth), født i Gudum præstegaard den 18. oktober 1815. Hun opholdt sig i hjemmet og bor nu i Aalborg (skrevet ca. 1883). ugift.

f) Holger Rønders Fangel, født den 3. maj 1817 i Gudum præstegaard (Chr. Knudsen: 2. maj), døde paa sin ejendom "Fredsholm", Grundfør sogn, den 11. januar 1888 af sukkerøge; gift Gudum den 28. oktober 1853 med Johanne Christine Brøndum, datter af lærer i Storvorde Mårboe Brøndum og hustru Agathe Lundsgaard, født i Storvorde den 28. oktober 1827, død Fredsholm den 25. marts 1897. - Han gik i Aalborg skole, blev student 1837 og studerede theologi, men opgav og gik til landvæsenet. Han gik frivillig med i krigen 1848. Siden har han i en del aar haft Gudumlund i forpagtning og købte senere ejendommen Fredsholm i nærheden af Aarhus. - ingen børn -

Christian Peter Fangel, købmand paa Nordborg, død 1854

4. Christian Peter Fangel, søn af provst Holger Fangel og hustru Else Cathrine Tingberg, er født i Nordborg præstegaard den 23. september 1784, opkaldt efter ~~hans onkel~~ to præster, Christian efter farbroderen i Tikøb, og Peter efter morbroderen i Kjølstrup. Han var som dreng lidt tungnem, og faderen bestemte derfor, at han skulde til landvæsenet, som kunde læres hos broderen, der lige var blevet forpagter paa Vildmosegaard. Han skulde lægge turen over København og der søge skibsejllighed til Aalborg. Stedmoderen forsynede ham godt med klæder, linned og strømper og han sejlrede med skipper Christian Matzen af Brulund, senere ogsaa af Melsgaard, til København, hvor han i nogen tid logerede hos sin broder Niels Tingberg Fangel og fetteren Hans Petersen, der var student. De hjalp ham med at slide strømperne, og enden blev da, at moderen maatte sende ham en ny forsyning. Med en skude fra Aalborg naede han omsider til Jylland og opholdt sig der i flere aar. Imidlertid døde skipper Lorentz Lorentzen Bruun paa Nordborg den 26. dec. 1806 (døbt 6. januar 1759, søn af Christian Lorentzen og Christiane Marie Bruun), og faderen mente, at enken kunde være et passende parti for Peter. Enken Anne Marie Klausen var født i Elstrup kro 1770, døbt Egen den 13. januar som datter af kromand Christian Clausen (1740-1815) og Anne Kirstine Nielsdatter (1730-89). Den sidste var enke efter kromand Jørgen Lassen Blytækker i Elstrup. Faderen Christian Klausen var en søn af gaardejer Klaus Christensen Smidemand i Elstrup. - Enke Anne Marie Klausen sad inde med et godt sted og en god næringsvej, og fra hendes side var der ikke noget i vejen. Der blev derfor sendt bud efter Peter, han kom, og tede enken og alting gik godt.

Christen Klausen fik altsaa Elstrup kro med Anne Kirstine Nielsdatter, men maatte 1789 overlade kroen til stedsønnen Jørgen Jørgensen. Han købte da igen et sted i Nordborg ved bækken af Arend Thomsen Syn-dermann, der i sin tid havde været forpagter paa Gundestrup, Augustenborg Herregaard og den lille gaard Vodrup paa *rø og til sidst slog sig ned som kromand paa Nordborg. Christen Klausen drev ogsaa kro og hokeri paa stedet og stod sig godt, saa at han var en mand, der kunde laane penge ud. Saaledes havde ogsaa husfoged Hans Riegels engang laant 200 rdl. af ham. Riegels var en daarlig betaler, men vilde nok leve godt. Da det trak i langdrag med betalingen, gik Klausen engang op til ham. Han fandt ham siddende i fuld smaas ved bordet med en kyllingesteg og et godt glas vin for sig, og da han fremførte sit ærinde, snøvlde de Riegels i en vred tone: "Har han ikke glemt det endnu!". Da Klausen blev ældre, overlod han dette sted til datteren Anne Marie, som den 17. febr. 1797 blev g.m. skipper Lorentz Lorentzen Bruun af Nordborg. Denne vedblev at pløje søen, mens gamle Klausen passede butikken og skranken hjemme. Bruun døde som nævnt den 26. dec. 1806, og den 19. juni 1807 blev enken gift med Christian Peter Fangel. Anne Marie var en meget brav og fornuftig kone, og provsten satte megen pris paa hende. Ægteskabet

varede imidlertid kun kort, thi hun døde i barselseng den 25. februar 1811. (Nordborg og Igen kirkebog, mundtl. fortælling af madam Frost)

Provsten vilde nu atter sørge for en passende kone til sin søn Peter, og hans valg faldt denne gang paa hans lille niece, Sophie Elisabeth Petersen, en god og rar pige, som dengang opholdt sig hos sin onkel, i Rise præstegaard paa Nrø. Hun kom hertil og tog fæseløbig ophold i Nordborg præstegaard, hvor man altid havde holdt meget af hende. Men denne gang vilde Christian Peter forsøge sig paa egen haand og vilde have en pige, der tjente der i huset. Provsten blev meget vred, da han mærkede det, og Peter turde i længere tid ikke komme op i præstegaarden. Provsten var imidlertid den stærkeste; han fik pigen ud af huset, og sønnen maatte bøje sig for faderens stærke vilje, og det var vistnok det bedste for ham, thi hin pige var en slem, snedig kvinde; hun blev senere gift med en fjerthandler i Sønderborg. Man lærer heraf den faderlige myndighed paa hin tid; det var maaske godt, om der endnu var lidt mere deraf i vore dage.

1811 den 25. august blev Christian Peter Fangel i Svenstrup kirke g. m. Sophie Elisabeth Petersen, datter af toldkontrollør i Nordborg Peter Petersen og Regitze Sophia Elisabeth Fangel, født i Nordborg den 16. august 1781, død i Sønderborg den 13. september 1861. Efter konfirmationen 1796 var hun nogle aar i Odense hos enkefru Berg fra Skovsbo, der var moder til præsten Peter Kryssing Tingbergs kone Anna Susanna Berg i Kjelstrup. Siden opholdt hun sig i en del aar hos sin morbroder, præsten Gomme Fangel, baade i Tranderup og Rise præstegaard. Her var hun en tid forlovet med kapellan Christian Gorm Linkilde i Brøskøbing, en søn af degnen Lars Linkilde ved Graabrødre hospital i Odense, død som præst i Skelskør 1840. Han, der hørte til den tids satiriske pamfletdigtere, var en temmelig storsnudet og krakilsk person og hævdede partiet. - Hun blev ham en god kone for hans hus, da hun baade var meget fornuftig og sparsommelig, hvad nok kunde behøves i de daarlige tider, der senere kom. Hun havde en sjælden god forstand, og var hun end sjælen i huset, saa forstod hun dog at skjule det saaledes, at det ikke fik udseende af, at hun havde den afgørende stemme; thi hun havde en fin takt, var derhos en meget stille, beskedne, bramfri og selvstændig kvinde. Den gamle Klausen blev boende hos dem og levede endnu flere aar (døde 1816), men hun forstod altid at omgaaes den gamle mand paa en saadan ~~meget~~ fornuftig og god maade, at han kom til at holde meget af hende. Peter Fangel var ogsaa en meget brav og god mand, havde han end ikke konens gaver, og derfor levede de al sin tid et godt og lykkeligt ægteskab. Da de arvede den gamle tante Juhlers sted, opholdt hun kun sig i sine sidste aar i deres hus, og til dette sted trak de sig tilbage 1835, da de overlod stedet til deres søn. Her henlevede de deres sidste dage og nød en lille aftægt fra stedet. De maatte friste den tunge sorg, at denne deres kære søn gik bort ved en tidlig død, og "gamle Fangel", som han altid kaldtes i modsætning til sønnen, gik nu meget ned og saa til med avlingen paa stedet for avgerdatteren. Han døde den 25. dec. 1854, efter at han i de sidste aar havde skrattet en del. Hans sædvanlige mundheld var "her Do". Kom og se de her Do eller det skal jeg sige dig her do. Efter mandens død lejede sønnen sit sted ind og levede hos datteren i Sønderborg. Ogsaa her viste hun bestandig den fornuftige takt; thi hvor tilbøjelig end tit de ældre kunne være til at ville raade, saa skulde hun nok forstaa ikke at indblande sig i deres anliggender, men altid beholde sit stille, beskedne og tilbagetrukne væsen. Derfor kom hun altid godt ud af det med alle. Hun døde den 13. september 1861 i en alder af 80 aar.

Christian Peter Fangels børn i begge ægteskaber : 1 - 5.

- a) en dødfødt søn, født 1809.
- b) Hjalger Christian Clausen Fangel, født i Nordborg den 25. febr. 1811
se nedenfor !!!
- c) Peder Gomme Fangel, født den 3. juni 1812, købmand paa Nordborg
se nedenfor !!!
- d) Anne Marie Fangel, født den 3. januar 1817 (Chr. Knudsen 1816), gift m.

med købmand og deputeret borger i Sønderborg Jørgen Clausen !!!
se nedenfor !!!

- w) ~~Kun~~ Elsé Kathrine Fangel, født i Nordborg den 22. oktober 1819, døde i Nordborg den 13. februar 1841. Hun led i sin barndom i den grad af den engelske syge, at hun ikke kunde gaa, men svækkedes baade paa sjæl og legeme og laa i mange aar tilsengs. Efter at være konfirmeret af sin broder døde hun som krøbling.

Holger Christian Clausen Fangel, sognepræst i Notmark, 1811-1899

.....
Han fødtes i Nordborg den 25. februar 1811 som søn af købmand Christian Peter Fangel og første hustru Anne Marie Clausen. Samme dag hans moder blev begr. blev han døbt og fik navn efter begge bedstefædre. Han fik en god og fornuftig stedmoder i sin faders kusine Sophie Elisabeth Petersen fra Nordborg. Han kom som dreng til op i præstegaarden, hvor den gamle provst Fangel, hans bedstefader gjorde meget af ham, fordi han bar hans navn, og da denne ønskede, at han skulde studere, og han dertil havde midler i en kapital, han havde arvet efter morfaderen Christen Clausen, bestemte hans forældre ham til studeringen. Han besøgte først byens skole og kom saa til Drejø, hvor præsten Hans Petersen, stedmoderens bror, paatog sig at forberede ham til latinskolen. Her voksede han op sammen med præstens to ældste børn, Marie og Peter Andreas Petersen. Da Hans Petersen 1828 blev præst i Oksbøl, kom Holger Fangel igen hjem og fortsatte skolegangen i Oksbøl præstegaard, indtil han 1828 kom ind i Odense skole, hvor han fik logi hos sin onkel, købmand Jens Fangel Petersen i Overgade. Blandt lærerne var: rektor professor Jakob Saxtorph, overlærer Mathias Wilhelm Brohm, adjunkt Christian Hermann Andreas Kalkar, adj. Peder Eskildsen og adj. Caspar Peder Paludan Müller. Ferierne tilbragte han i Svanninge præstegaard, hvor hans slægtning Jens Christian Fangel dengang var præst. 1832 til universitetet og fik til eks. artium haud, anden eks. 1833 med laud. studerede theologi, blandt lærerne: professor Henrik Nicolai Clausen, Mathias Hagen Nohlenberg, Carl Emil Scharling og Christian Thorning Engelstoft. Blandt andre studenter fra Nordslesvig i denne tid nævnes følgende: Christian Schwensen fra Hørup; Andreas Evald Meinert Thomsen af Nordborg (siden præst i Balslev og Bjby paa Fyn), Hans Peter Ovesen Balle fra Nordborg (siden præst i Aversø paa Sjælland) og Slesvigeren Nic. Hanssen fra Højst ved Tønder (senere præst i Sottrup, der allerede som student begyndte at skrive til gunst for den danske sag. I Tikøb tilbragte han mange glade feriedage hos præsten Jens Christian Fangel. Ved den theol. embedseksamen 16. jan. 1838 fik han karakteren haud. Samme aar blev han kapellan hos præsten Jørgen Knudsen i Hagenbjerg (27. november) 21. dec. ordineret i Ketting kirke af biskop Tetens og anden juledag indsat i menigheden af provst Thomsen fra Nordborg. Den 22. okt. havde han prædiken til dimis. og katekiseret for biskoppen og opnaaet laud i begge fag.

Den 1. oktober 1840 viedes han i Oksbøl kirke til Olave Marie Petersen, datter af sognepræst Hans Petersen og hustru Margrethe Sophie Berg, født i Horne den 20. september 1808, død i Notmark den 4. januar 1862. Hun var en sjælden fornuftig, huslig og sparsommelig kone, der ved siden af en tarvelig levemaade alligevel forstod at gøre sit hus hyggeligt og behageligt. Hun var i det hele en meget brav og retsindet kone. I kapellantiden underviste han bl. to sønner af husfoged, justitsraad Riegels paa Fægtenborg, Fritz og Christian, aktuar Harboes søn Ernst, skibskaptajn Bruhns søn Christian Heinrich paa Nordborg, læste ogsaa tysk med præstens plejesøn Christian Knudsen, Jørgen Petersen, søn af købmand Frantz Petersen, Frederik Kalleisen, hvis fader var skibskaptajn Christian Matzen fra Mølsgaard, Jens Krog, den senere præst, to døtre af herredsfoged Steffens, Marie og Eva, samt provst Thomsens yngste datter Louise. Senere kom Hans Autzen fra Aarup og Peter Schmidt fra Sønderborg, der skulle studere. Allerede straks, da han kom til Hagenbjerg, fik han en læseforening oprettet for Nørreherred, der fik bøger fra København og blev til en tid meget flittig benyttet. Men det vakte forar-

gelse paa Augustenborg, hvor man betragtede det som en demonstration mod Hans Durchl., og følgen heraf blev, at kapellan Fangel i de første aar ikke ved de forefaldende lejligheder blev tilsagt til Taffels paa slottet, men ved hofchef v. Kossels medvirkning blev denne forseelse gog snart ændret.

Ved svigerfaderens død var Holger Christian Clausen Fangel bl. ansøgerne, men kongen henviste til, at der var mange ældre ansøgere, en henvendelse til grev Bille-Brahe paa Hvedholm bragte i hver fald et imødekommende svar, men han havde ogsaa flere ansøgere til mulige ledige kald paa Fyn. Det vrimgede mad kandidater i disse tider, men saa kom aaret 1848, og det hjalp paa befordringen. De to tysksindede præster Frederik Petersen, Notmark, og Hans Peter Schlaikier suspenderedes ved kgl. ordre af 7. april 1848, og ~~KAAKIA~~ Holger Chr. Clausen Fangel blev konst. til sognepræst for Notmark og Asserballe. Da Frederik Petersen senere lod sig ansætte som præst i Ullerup og meldte biskop Tetens, at han gav afkald paa Notmark, blev Holger Fangel den 16. februar 1849 kaldet til sognepræst i Notmark. Efter tolv lykkelige aar paa dette sted døde hans kone den 4. januar 1862 af kræft i brystet.

1862 den 2. oktober viedes Hølgør Fangel i Hørup til Sophie Helen Louise Schwensen, datter af sognepræst i Hørup Christian Schwensen og hustru Sophie Frederikke Louise Jessen, født den 1. juni 1819, død i Notmark den 5. marts 1893; efter at hun i en del aar havde været i sin svogers, biskop Jørgen Hansens hus, først i Notmark og siden i Guderup, bestyrede hun huset for sin broder i Hørup fra 1848 - 1855, og forestod derefter huset for sin broder, grosserer Carl Schwensen i Christiania, fra 1855-62. Skønt hun som stedmoder her i huset gik ind til flere voksne børn, forstod hun dog paa en sjælden smuk, fornuftig og elskværdig maade i en kort tid at vinde deres hjerter saaledes, at de hurtigt lærte at elske hende som en moder. Hun har været en sjælden rar, god, takkelig og elskværdig kone baade for ham, og imod alle, der er kommet i berøring med hende. Derfor møder hun ogsaa almindelig agtelse og velvilje, hvor hun kommer. Dertil er hun tillige i sit hus en meget fornuftig og huslig kone.

Notmark præstegaard er en gammel bygning, opført 1688 af præsten Frederik Jørgensen Kræckow, men den er en meget god, solid og bred bygning, og da den er meget godt indrettet og smukt udstyret, er den en meget hyggelig og pæn bolig, tilmed da beboerne ved deres venlighed og gæstfrihed forstaar at give den dette præg. Den vestlige ende er senere tilbygget, efter traditionen som en slags aftægtsbolig for hr. Jørgen Petersens enke Dorothea Sophie Brandt, der imidlertid maa have opholdt sig paa Nordborg hos sin datter Margaretha, g.m. købmand Samuel Brandt, thi her døde hun 1766. - En smuk, stor og anselig have findes ogsaa ved huset, og herfra haves en smuk udsigt over ~~egnen~~ den nærmeste omgivelser. En ny lade er opført i pastor Fangel's tid. Et enkestue i nærheden, som præsten Matthias With havde ladet opføre paa præstegård for sine to ugifte døtre Anne Marie og Charlotte With, med den bestemmelse, at det i fremtiden skulle tjene til enkestue, er nu bleven solgt.

1864 blev præsten under de nye forhold siddende urørt i sit embede og aflagde derfor i marts 1867 ed til den preussiske regering. Han var en ældre mand og havde ikke lyst til at flytte. Man kan ikke sige noget hertil. det bliver altid et personligt spørgsmaal. Men derved havde han ogsaa bestemt sig til at blive i Notmark uden at søge, skønt det jo ikke er af de store kald. Det kom ham da til gode, at hans kone arvede en ikke ubetydelig sum efter sin broder, en rige vekselerer Justus Heinrich Schwensen i Christiania. Hvorfor skulle vi nu ikke tage os en god dag paa vore gamle dage, siger han saa ofte. Med akt dette føler de jo ogsaa den forpligtelse til at gøre godt og hjælpe dem, som trænger, hvad de ogsaa gør, thi de ved, "at saligt er det at give hellere end at tage". Han har ogsaa været en nidkær og god præst, hans prædikener altid vel studerede, klare og af kristeligt indhold. Han døde i Faaborg den 9. marts 1899. - fire børn i første ægteskab : a - d) nedenfor !!!

Sognepræst Holger Christian Clausen Fangel og Olave Marie Petersens

Børn :

- a) Hans Christian Peter Fangel, født i Nordborg den 31. juli 1843, død i Hjørring den 1. august 1911. Han har lært landvæsen paa Lysholm, og paa Elisabethsminde ved Vejle, var forvalter paa Majbølgaard og fl. Han er ejer af gaarden Kobbersholt i Mygdal sogn ved Hjørring, meget højt beliggende, saa den kan ses i flere miles afstand. Fangel nærede en brændende kærlighed til sin fødees Als og talte ved enhver lejlighed sine sønderjydske landsmænds sag. Den 24. april 1873 viedes han i Notmark kirke til Christiane Gesche Meyhoff, født i Sønderborg den 27. juni 1847, død i Hjørring den 24. januar 1927, datter af kobbersmed Wilhelm Detlef Meyhoff (fra Hergenhusen, f. i Westemoor, Brunsbüttel sogn, den 25. dec. 1816, død 1895) og Marie Dorothea Mahning (f. Sønderborg 24. maj 1816, død sst. 2. sept. 1850) . ni børn.
- b) Peter Gomme Fangel, født paa Nordborg den 17. marts 1845, død paa sygehus i New York den 23. juni 1892, hvor han for sit heltreds skyld havde opholdt sig i to maanedes. Han lærte handelen hos købmand Laue Bang i Flensborg, kom derfra til St. Thomas i Vestindien til købmand Rechtenborg, hvis hustru Amalie Lorenzen fra Nordborg havde været flere aar i pastor Fangel's hus. Han fik her part i handelen. (døde af sukker sygdom). Den 27. august 1874 viedes han ved husbryllup i St. Johannes sogn i København til Helen Eugenie Moe, født St. Thomas 6. september 1851, død i København den 24. november 1931, datter af guvernementssekretær paa St. Thomas Christoffer Moe og hustru Christophine Strandgaard. - seks børn -
- c) Ida Sophie Marie Margarethe Fangel, født i Nordborg den 8. december 1847, død den 29. april 1849 i Notmark.
- d) Holger Jørgen Fangel, født i Notmark den 2. marts 1850, døde i Faaborg den 27. august 1895. Han led som dreng af St. Veits Dans, blev af sin fader forberedt til studeringen, kom ind paa Odense skole, hvorfra han blev student 1871, cand. theol 1878 med alud. Fra 3. januar 1879 til 7. august 1881 hjælpepræst hos pastor Kragerop i søndre sogn i Viborg, 5. januar 1882 kaldet til sognepræst for Sønderholm og Frejlev i Aalborg amt og fra 13. november 1889 i Faaborg-Djernisse. Den 13. maj 1880 blev han i Hørup viet til Magdalene Charlotte Jessen, datter af proprietær Hans Hinrich Jessen (1820-1903) til Majbølgaard og hustru Chara Sophie Stephanie Schwensen (1821-1892). Fangel var meget godgjørende og bekostede i 1894 Faaborg kirkes gasbelysningsanlæg. Han nærede en varm interesse for sønderjydernes sag og søgte i 1889 embedet i Faaborg blandt andet for at komme sit barndomshjem paa Als saa nært som muligt. - ingen børn -

Peter Gomme Fangel, købmand paa Nordborg, død 19. november 1843

Peter Gomme Fangel, en søn af købmand Christian Peter Fangel og hustru Sophie Elisabeth Petersen i Nordborg, fødtes her den 3. juni 1812 og døde sst. den 19. nov. 1843. Efter konfirmationen kom han i handelslære hos købmand Bruhn i Sønderborg, derefter kommis i Flensborg. 1835 overtog han faderens sted, der egentlig var hans ældre broders arv efter moderen, men da han studerede, havde han ikke brug for det og lod sig udminde. Den 9. juni 1836 blev han i Nordborg gift med Kathrine Christiane Thomsen, datter af provst Klaus Christian Thomsen og hustru Marie Kistine Meinert paa Nordborg, med hvem han allerede fra skolen havde været forlovet. Hun var født i Hjørdkær den 12. juli 1813, hvor faderen dengang var sognepræst, og døde den 12. marts 1862. - 1836 købte han det madam Frost tilhørende sted paa Nordborg, hvilket Jes Thomsen først havde været om, men da han ikke havde bestemt sig til den fastsatte tid, blev det solgt til Peter Fangel. Imidlertid fortrød Jes Thomsen, at han ikke havde faaet stedet, og købte det straks af Fangel, der ved denne lejlighed forbeholdt sig en lille toft paa 1 1/2 tønde land, der grænsede ind til hans sted. Dette stykke land fik han saaledes uden at give noget for det

og da han tidligere ikke havde synderlig have til sit sted, kunde han nu udvide den og endda beholde en lille toft ved huset. Han havde ikke saa lidt jord til ejendommen, kunde holde et par heste og 10 til 12 køer. Lignende landet laa mest ud efter Købingsmark. Peter Fangel var en smild og livlig, beleven mand, der talede godt for sig, og det passede godt for en købmand; derfor havde han god handel, der især trak Nordborg sogn landbefolkning til sig, derimod opgav han at holde krovesen og skank, som hans formænd havde drevet. Han var tillige en meget brav og elskværdig mand, altid glad og fornøjet og fuld af humor og "mutterwitz". Desværre gik han altid for tidlig bort til stor sorg for sin hele familie; han døde af en farlig brystbetændelse den 19. november 1843, kun 31 aar gammel. Hans enke blev siddende for stedet. Hans gamle svigerfader og den gamle tro karl Rasmus passede vel avlingen godt nok, men handelen maatte hun overlade til fremmede kommissær, hvoraf enkelt ikke altid saa paa hendes rette gavn.

fire børn, deriblandt en dødfødt dreng den 23. april 1841, a - c)

- a) Sophie Elisabeth Fangel, født i Nordborg den 2. juni 1837, død i Ballum den 20. april 1872. Hun blev den 23. oktober 1861 i Nordborg g.m. toldassistent i Korsør og Haderslev Karl Rudolph Anton Claudius, født i Sønderborg den 4. marts 1836, søn af diakonus Johannes Gotthilf Peter Claudius (senere præst i Hurkal) og hustru Anne Marie Jepsen, død i Sønderhav den 17. august 1816. Han var først ansat i Korsør, men ved krigens ende 1864 nedlagde han sit embede og lod sig igen ansætte af den preussiske regering i Ballum, hvor han blev toldkontrollør. Han var gift anden gang med Wilhelmine Paulsen, født i Broager den 19. marts 1827, datter af enke Charlotte Amalie Lorenzen født Brosgaard, og slagtersvend Friedrich Wilhelm Paulsen, død i Flensborg 28. oktober 1895
- b) Nikolay Christian Fangel, født Nordborg den 31. januar 1839, købmand i fødebyen, hvor han ~~hættede~~ i tiden efter 1864 hørte til de ledende danske, var kirkeseldste, medlem af byraadet, af bestyrelsen for Nordborg sparekasse, og for den nationale forening "Concordia" var han en vigtig som formand. 1896 flyttede han til København og døde her den 25. november 1903. Chr. Knudsen: en meget brav og kæderlig mand, bekendt for sin patriotisme for den danske sag". Han blev den 18. september 1862 i Nordborg g.m. Emme Viktoria Andersen, datter af hr. Frantz Andersen og hustru Bodelmine Christine Agidius i Nordborg, født den 22. maj 1839, død i København den 15. juli 1910. Han havde lært handelen hos sin onkel, købmand Clausen jun. i Sønderborg, - tre børn -
- 1) Peter Gomme Fangel, handelslærlig; 2) Wilhelmine Fangel, hjemme paa Nordborg, er død for flere aar siden (skrevet ca. 1883-84) 3) Valdemar Fangel, hjemme paa Nordborg
- c) Christian Peter Fangel, født paa Nordborg den 10. maj 1842 (Chr. Knudsen kalder ham Peter Gomme F.) død i Horsens den 1. oktober 1888. Han kom til Jylland til sin onkel Emil Thomsen for at lære landvæsen, blev forvalter og gift med en bondepige. Det har været smaat for ham. Han var landejendomskommissiær, i Randers, senere købmand i Horsens; gift med Ane Elisabeth Rasmussen, født i Eier, Øvsted sogn, 28. januar 1843, død i Randers den 3. oktober 1914, datter af gaardmand Rasmus Knudsen og Ane Marie Andersdatter i Eier.

.....
 Anne Marie Fangel gift med købmand, dep. borger Jørgen Clausen i Sønderborg.

Anne Marie Fangel, datter af købmand Christian Peter Fangel og Sophie Elisabeth Petersen i Nordborg, født den 3. januar 1817 (Chr. Knudsen 1816) død i København den 27. april 1897. Den 5. marts 1846 blev hun i Nordborg viet til Jørgen Clausen, købmand og deputeret borger i Sønderborg, født i Broager den 21. december 1822, død i Sønderborg den 11. juli 1863, søn af parcellist Claus Clausen og Birtha Catharina Jürgensen Frost. - Anne Marie Fangel opholdt sig et aars tid hos sin onkel købmand Jens Fangel Petersen i Odense, lærte haandarbejde og syning hos mademoiselle Hansen i Sønderborg. Her legerede hun hos degn og skolelærer Jørgen Petersen, der var gift med Anne Margrethe Jørgensen, der regnede sig lidt i slægt med

hendes moder, fordi hendes stedmoder var fra Bromølle. Siden opholdt hun sig i hjemmet. Jørgen Clausen havde lært handelen hos hendes broder, købmand Peter Fangel i Nordborg, i tiden fra 1838 - 42. derefter var han kommis i Flensborg, men da Peter Fangel døde, kom han tilbage til Nordborg for at forestaa handelen for hans enke, da han var et meget bravt og paa lideligt menneske. Her blev han forlovet, og efter giftermålet bosatte de sig i Sønderborg, hvor han købte et hus paa Sønderbro i nærheden af det gamle slot, som tidligere havde tilhørt en købmand Bunne (Asmus Bunne, tidligere skibskaptajn). Det var et meget mærsomt sted; især havde han megen handel med folk fra Sundeved, da den gamle færge gik over her, og ligeledes med skibene i havnen. Han klarede sig derfor godt og lod opføre et stort nyt hus. Senere gik det knap saa godt med handelen, da den nye bro fra Nørrebro blev anlagt til Sundeved, thi saa kom folk fra Sundeved ikke mere her i land.

Om hans død fandtes den 13. juli 1863 følgende i bladet Dannevirke: "En af byens bedste borgere, købmand Jørgen Clausen junior, er i gaar morges (11. juli) kommet af dage paa en meget sørgelig maade. Hans ældste søn som var i Flensborg, ankom ganske uventet hertil med et dampskib fra om morgenen, og noget efter, klokken omtrent 8, gik han med faderen ud til et af de offentlige badehuse udenfor "Damsklint", tæt ved byen. Folk her fra land set faderen, som først gik ud, synke med et skrig; de har set sønnen ile ham til hjælp og straks derpaa ogsaa forsvinde i bølgerne. Eieren af Damsklint, Hans Johansen, og en i nærheden liggende fisker, som var paa fangst efter rejer, roede straks ud til stedet & fiskerens baad og fandt ligene paa 2 1/2 alen vand. Sønnen holdt faderen fast om halsen, og der er desto værre neppe nogen tvivl om, at Clausen har faaet et af de almindelige krampetilfælde, og at sønnen, som ikke skal kunne have svømmet, er omkommet, medens han var beskæftiget med at redde ham. Til trods for tre lægers anstrengelser forblev alle forsøg paa oplivelse mislykkede." - "Clausen er født i Skodsbølle i Sundved og var nu i sine bedste aar. Han har været borger her i byen siden 1846 den 23. marts og deputeret borger siden 3. juli 1852. Han var et af Deputeret-Collegiets mest selvstændige og fremragende medlemmer, og derfor blev han altid benyttet, hvor noget af vigtighed skulde afgøres. Saaledes har han i sin tid været medlem af udvalgene i anledning af erhvervelsen af Ladegaarden, af Idiotanstalten samt bygningen af pontonbroen. Det skal ogsaa siges om Clausen, at han aldrig har været i tvivl om, hvor han skulde søge sin støtte i trange tider, om nord for Kongeaaen eller syd for Ejderen. Derfor er sorgen over hans død ogsaa almindelig her i byen, og den har fremkaldt en stemning, som man ikke har kendt til siden krigens tungeste dage. (Dannevirke af 13. juli 1863). - Et stort ligfølge (ualmindelig stort) ledsagede dem begge til graven.

Lidt mere derom. Den første gang, det unge menneske besøgte hjemmet, efter at han i foråret var kommet ud af huset, og derfor blev forældrene meget glade ved hans uventede besøg. Faderen opfordrede sønnen til en lille spadseretur, mens moderen tillavede kaffen til deres tilbagekomst. Da de kom om til badeanstalten, maa de pludselig have faaet lyst til at tage et bad. At sønnen ved at komme faderen til hjælp, er omkommen, havde vistnok sin grund deri, at faderen, som havde faaet krampe, havde sønnen om halsen, hvorved han rimeligvis er bleven kvælt. Da de blev opfisket, var der endnu lidt liv i sønnen, men alle forsøg var forgæves. Den ulykkelige moder, som slet ikke anede noget, fik sørgebudskabet meddelt af præsten i byen T. V. Bruun, men hun kunde slet ikke fatte det hele og blev som forstenet. Hun kunde slet ikke komme til at græde, hvilket vist vilde have lettet hendes sorg. Hun fik nu destillatør Petersen, Sønderborg, til kurator, og denne brave mand var senere i trange tider hende og hendes børn en tro støtte. Til at bestyre handelen og huset fik hun en handelskommis Peter Christian Friedrich Hahn fra Haderslev, der var hos købmand Jepsen i Sønderborg. Han fik senere datteren, og moderen overdrog dem sin handel, flyttede til Odense, for at kunne holde en søn i skole. Men denne svigersøn var nær ved at ruinere hende, saa hun havde det me-

get trangt og smaat. i Odense, hvor hendes broder, præsten i Notmark, var hende en god støtte. Imidlertid lysede det igen op for hende, da sønnen blev student, og datteren blev uddannet paa frøken Zahles institut. Siden den tid har hun boet i København og haft stor glæde af sine børn. Hun døde i København den 27. april 1897. ~~født~~ børn : a - de)

a) Nikolai Clausen, født 1846, kom i handelslære, men døde allerede under et besøg i sit hjem. Han omkom ved badning sammen med faderen den 11. juli 1863.

b) Birgitte eller Bertha Clausen, født 1848. Hun var en meget begavet pige, der tidlig skrev skønne digte. Hun blev 1865 gift med handelskommis Hahn, en søn af hattermaker Hahn i Haderslev. Moderen overdrog ham handelen og rejste til Odense. Han havde i begyndelsen en temmelig betydelig handel, da han blev holdt for dansksindet, og beboerne undte ham derfor deres søgning. Men han levede temmelig flot, slog stort paa og passede slet ikke sine ting, hvorfor der var stor uorden i regnskabsførelsen, og han maatte først tinge op med sine kreditorer og siden gaa fra det hele. Monen tog til sin moder, og han var i nogen tid kommis i København, hvorefter han rejste til Amerika og forsvandt. I deres nød i Odense, hvor de havde det meget smaat, fik hun et anonymt brev, at hvis hun vilde tage til København skulde hun det første aar faa frit Ophold og undervisning i frøken Nathalie Zahles institut. Hun modtog tilbudet med glæde og fik logis hos mekanikus Nissen paa Store Købmagergade. Det andet aar blev hun understøttet af destillatør Petersen, Sønderborg. Hun var begavet, tog derfor en god eksamen og overtog straks en lærerindeplads ved institutet, hvor hun endnu virker og er sin moder en god støtte. et barn :

a) Marie Hahn, født 1867, hun døde i januar 1888 af galopperende Svindsot i Ringsted.

Anmærkning af Chr. Raibøll: Fru Bertha Hahn, født Clausen, udsendte i 1913 en velskrevet bog "Mindre fra Sønderborg og Als" 1850 - 1870, der ogsaa har fundet mange læsere i hendes fødeby og paa Als. Bogen omtales flere gange i August F. Schmidts "Fra Als", spredte studier, 1951, og i A. B. Tuxen "Mindre fra Tandslet præstegaard paa Als 1850-1857", Sønderjydske Aarbøger 1925, side 213.

c) Christian Clausen, født 1850. Han lærte handelen i Haderslev, rejste til St. Thomas, hvor han kom paa købmand Fechtenborgs kontor. For øjeblikket (ca. 1884) er han i Sydamerika. Han er gift med Carmalitta Curtenajo.

d) Holger Sophus Clausen, født 1852, gik i Odense skole (han er født den 5. februar 1853, blev student 18., cand. theol med haud. var 1880 sognepræst i Gamtofte ved Assens, og blev den 20. maj nævnte aar i Sønderborg kirke viet til Charlotte Cathrine Frederikke Petersen, født i Sønderborg den 6. januar 1847, datter af destillatør Pøter Petersen og hustru Cecilie Cathrine F. Thomsen. (tilføjet af Chr. M.) Sønderborg kirkebog oplyser ved svigermoderens dødsald den 15. marts 1883, at Holger Clausen var præst i Ringsted.

e) Sophie Elisabeth Clausen, født 1854, gik ligesom søsteren paa frøken Nathalie Zahles institut og har timer ved denne skole.

Holger Fangel, sognepræst i Hagenbjerg, og Ulrikke Johanne Mathiesen

 Holger Fangel, søn af provst Holger Fangel og hustru Lette Marie Vogel-
 sang, fødtes paa Nordborg den 25. febr. 1804. Sin første undervisning fik
 han af den ældre broder Niels Tingberg Fangel, der fra 1807-10 var kapel-
 lan hos faderen. Senere læste fatteren, kapellan Hans Petersen, med ham fra
 1813 - 1818. Derefter kom han i huset hos pastor Sabro i Tandslet, der al-
 lerede i flere aar havde læst med sin søstersøn Mathias Gundermann Be-
 ring (præst i Tandslet 1822-50) Henrik Gotfred Henningsen (præst i Lysabild
 1834-60) Sigvard Povlsen (præst i Rise) og Jørgen Hansen (biskop over Als
 og Brø). Fangel kom til at være et aar sammen med den sidste, og i stedet
 for de bortgangne kom Christian Carl Ludvig Hansen fra Augustenborg (pr.
 i Skanby) Johannes Petersen af Hundslev (præst i Stenderup ved Haderslev)
 Frederik Christoffer Holzmann af Flensborg (aktuar paa Nordborg, død 1876
 den 19. januar)

mens han opholdt sig her, døde hans gamle fader. Opholdet i Præstegaard var i mange henseender behageligt, de unge sluttede sig inderlig sammen og tilbragte mange glade timer i hinandens selskab. Holger Fangel fik en god vejleder i Jørgen Hansen, og 1824 dim han, og blev den 20. okt. 1824 indskrevet ved Københavns universitet. cand. theol den 31. okt. 1832 med karakteren laud. Samme kvartal var ogsaa Hans Martensen Larsen oppe til embedseksamen og bestod med egregie, --- Derefter var han et aar hos broderen Niels Tingberg Fangel i Gudum og øvede sig i at prædike og katekisere. Ved den praktiske prøve hos biskop Nikolai Fogtmann i Aalborg fik han for Demisprædiken og katekisation den 2. okt. 1833 karakteren laud. Fra 1824 til 1838 var han personel kapellan hos den gamle sognepræst, konsistorialraad Hans Rosendahl i Hatting-Firsted, blev den 1. maj 1838 kaldet til sognepræst i Højbjerg-Blaborg, den 5. oktober 1848 i Oksbøl og fra 6. juni 1861 sognepræst i Hagenbjerg, provst for Als nærreherred den 18. januar 1868 til 1. maj 1879, entlediget 1885, præjsiske røde ørns ~~eksamen~~ 3. klasse 1884, død i Aalborg ved Nordborg den 28. februar 1887.

Den 5. september 1838 viedes han i Hagenbjerg af pastor Jørgen Knudsen (hans svoger) til Ulrikke Johanne Mathiesen, datter af professor ved landkadetakademiet og metropolitanskolen Boy Mathiesen og hustru Anna Sophie Mægaard, født i København den 24. marts 1809, død i Hagenbjerg d. 6. maj 1886. Hendes fader Boy Mathiesen var en gaardmandssøn fra Avnbøl, hans moder var den kloge kone "Gunde", der var kendt for sin lægefærdighed, at kunne kurere folk for epilepsi og krampe. I denne henseende har hun hjulpet mange, som lægerne slet ikke har forstaaet at behandle. Hun lærte kunsten fra sig til sin svigerdatter Bothilde i gaarden, og denne har atter lært sine to sønner, hvoraf den ene er gaardmand i Avnbøl, den anden Jørgen Mathiesen i Snogbak, metoden, hvorfor de endnu tit søges af folk. Professor Boy Mathiesen havde desuden følgende børn: Theodor Mathiesen, der blev student, men tog siden seminarist-eksamen og er degn og lærer i Sjælland, Sophus Mathiesen, der avancerede til kaptajn, og Gunde Mathiesen, der blev opfaret af oberst Arentfeldts i København.

1864 den 14. marts holdt han sit 50 aars-embedsjubilæum. Herom stod at læse i avisen: Klar og smuk oprandt dagen, fredag, der var en stor festdag for Hagenbjerg og tilstedende Oksbølle menighed. I samfulde 50 aar har nemlig provst Holger Fangel i Hagenbjerg, tidligere i Oksbøl, i fredag virket som Herrens tjener. Alt fra tidlig paa dagen var der valfart til Hagenbjerg præstegaard, hvor jubilaren modtog varme og oprigtige lykønskninger, hvor en deputation overrakte ham en adresse fra lærere, og hvor der vblev frembaaret gaver til minde om dagen. Blandt disse skal fremhæve hvad hans sognefolk i Hagenbjerg og Oksbøl gav ham: en bordopsats og et skr. veltøj, samt konfirmandernes gave: en magelig lænestol. Omtrent kl. halv tolv saaledes man i Hagenbjerg kirke, som var næsten overfyldt. Her mindede provst Schmidt, Svendstrup, i smukke og hjertelige ord om jubilarens velsignelsesrige virksomhed i den forløbne, lange ærrække; her udtalte hans trofaste ungdomsven og studiefælle, biskop Hansen fra Guderup, hvad der bevægede hjertet paa denne dag. Jubilaren takkede dybt og rørt ved de mange vidnesbyrd om kærlighed og hengivenhed, og han dvælede ved sin ungdoms trænge kaar med tak til det naadige forsyn, der saa godt havde styret hans gang gennem livet. En orden blev overrakt ham foran alteret. Efter at højtideligheden i kirken var forbi, blev der indtaget et festmaaltid i præstegaarden. Om aftenen mødte musik- og sangforeningen paa Nordborg, som afsang følgende tvende vers:

"Tider skrede, mange vinde vitted
Og som vintrene din lok blev hvid
Men din tro og du du aldrig skitted
Fast du stod i verdens vilde strid.
Mildhed ud af hver din mine talte
Og dit hjerte var som lutret guld.
Glad med glade, du med trøst husvalte
Hver en sjæl, der sukked sorriguld

Nickjær røgted du dit kald som
byrde
End en fader var du for din
hjord.
Herrens frygt dig letted Li-
vets byrde
Kærlighed du fandt i hvert et
ait spor.

Venlig tak til dig og dine kære
 Tolke skal i dag vor simple sang,
 og vor bøn, vor varme bøn, skal være :
 Giv ham, Gud, en aften lys og lang !

Den elskelige jubelolding er en ~~gaa~~ søn af provst Jens (1 Holger!) Fangel i Nordborg, hvor han saa dagens lys den 25. februar 1804. Den 14. marts 1834 tiltraadte han sit første embede, kapellankaldet i Hatting ved Horsens, 1842 blev han præst i Oksebøl og 1861 den 6. juni præst i Hagenbjerg. Fra 1858 indtil det særlige provsteembede for Nørrehæved blev nedlagt bekræftede han dette embede. Aarene synes ikke at tynde paa jubilarren, hans aandsevner er aldeles uvækkede, hvad hans fremtræden i kirken i fredags noksom bar vidne om. Det vil være en tung, en meget tung dag for Hagenbjerg sogn, naar en skilsmisse skal foregaa - gid den maa være langt borte. (Avisen) Hans hustru døde den 6. maj 1886 efter længere tids svagelighed. Han døde anno 1887 den 28. februar, gl. 83 aar. tre børn :

a) Holger Fangel, født 1839 i Højbjerg. døde som barn.

b) Holger Fangel, født i Højbjerg den 17. august 1841, kom i en alder af 1 1/2 aar til Oksebøl, undervistes i hjemmet af faderen og kapellan, pastor Bernth i Hagenbjerg, kom 1854 ind paa Haderslev latinskole, hvor han fik logis hos en væver Jensen. 1861 blev han student og opholdt sig et halvt aar i København, men opgav studeringen og kom til Landvæsenet. 1862 opholdt han sig paa Lysholm, siden i Jylland paa Gudumlund og andre steder, kom siden hjem og forestod præstegaardens avling for sin fader. 1871 den 5. januar blev han i Hagenbjerg viet til Jomfru Bothilde Clemmensen af Flensborg, en slægtning af hans moder, der i en længere aarrække havde været jomfru i præstegaarden. Hun var født i Flensborg, Frue sogn, den 1. juli 1834 som datter af møllejer Hans Clemmensen og Gunder Mathiesen. 1875 til april tiltraadte han en bondegaard i Røl ved Nordborg, som hans fader havde købt til ham. Men paa efteraaret blev han farligt syg og døde 1876, torsdagen den 13. januar i en alder af 34 1/2 aar.

"Den hedengangne var udrustet med en lys aand, et sprudlende vid og grundige kundskaber; han havde en sjælden retskaffen karakter og et hjerte af det pure guld, et hjerte, der slog varmt for vort gamle fædreland" (Avisen).

1907 den 25. februar døde hans hustru Botille Fangel i Røl, svag efter en rørelse. Hun blev begravet paaskelørdag den 30. marts, gammel 73 aar. (ingen børn)

c) Sophus Boy Fangel, født i Oksebøl den 15. september 1847, blev undervist i hjemmet, kom 1863 ind paa Haderslev latinskole, maatte forlade skolen 1864, blev privat dimitteret til Københavns universitet 1866, tog lægevidenskabelig eksamen 1876, reservelæge ved hæren 1876-77 og 1878-79. kandidat ved sindssygehospitalet i Vordingborg sept.-december 1879, praktiserende læge i København 1880 - 1888. Han opgav sin stilling og købte en landejendom i Smørum-Nedre. Her døde han den 7. maj 1896 efter længere tids svaguel af vattersot i en alder af 48 1/2 aar. u. gift.

L i n i e n T i k ø b

Christian Fangel, sognepræst i Tikøb, født 1744, død 1817
 ~~~~~

Christian Fangel var en søn af residierende kapellan hr. Jens Rasmussen Fangel ved Tontofte eller Nordborg menighed paa Als og hustru Sophie Elisabeth Gommesen af Træskøbing. Han er født i det residierende kapellani 1744 den 22. januar og døbt den 27. januar. Han undervistes af faderen sammen med sin to aar ældre broder Holger Fangel og Christian Splæth, der siden blev præst i Skaarup paa Fyn. Han konf. 1768 sammen med Holger, endvidere Regitze Sophie, datter af købmand Samuel Brandt (siden gift med herredsfoged Johan Georg Tilemann paa Nordborg, og Christiane Fischer, datter af degn Christoffer Henrik F. og siden gift med degn Lorentz Lorenzen, Nordborg.

straks efter deres konfirmation kom de begge ind paa Odense skole, hvor de gik til 1759, da de afgik som studenter til universitetet i København. 1761 den 3. aug. blev han ligesom broderen cand. theol. med laud. Man ser deraf, at de to brødre trolig fulgtes ad i deres studier, og at de tillige maa have været dygtige og begavede og godt forberedt i hjemmet, naar de i saa kort tid kunde tage eksamen med saa godt udfald. Han var nu kun 17 aar gammel og fra 1761 til 1774 var han huslærer, vistnok hos grev Schimmelmann, siden denne mand den 26. januar 1774 indstillede ham til kapellan ved det residerende kapellani for Tikøb, Hornbæk og Hellebæk i Sjælland, hvortil han blev stadsfæstet den 27. juli og ordineret den 7. oktober af biskop Ludvig Harboe. Den 8. okt. 1784 blev han sognepræst for tre menigheder, da den gamle præst magister Kaspar Henriksen Garboe afgik ved døden 1784 den 9. august i en alder af 85 aar og efter at have staaet i dette embede i 61 aar. Den 1. november 1775 blev han i Asminderød kirke viet til Christiane Jensen, datter af sognepræsten i Asminderød-Grønhoit-Fredensborg slotskapel Christian Jensen og hustru Marie Mathione. Hun var født i Asminderød præstegaard 1746, døbt den 31. marts. Hendes broder Johannes Jensen blev 1777 kapellan i Mariebo, 1779 resid. kapellan i Asminderød, 1781 sognepræst i Mariebo, 1791 præst i Fredensborg og 1817 præst i Njærulunde, hvor han døde den 17. maj 1823. Han var provst og hendes søster Elisabeth Cathrine Jensen var gift med provst Gomme Fangel i Rise paa Krø, en broder til præsten Christian Fangel her. (se linien Rise senere II) - Hans broder paa Nordborg (Holger Fangel) besøgte dem med familie flere gange og blev altid meget gæstfrit modtaget. Hun var en meget venlig, elskelig og rar kone. Han var en dygtig mand og stod i stor gunst hos det gæveilig Schimmelmannske hus, der ogsaa for hans skyld gjorde vel imod andre af denne familie. Christian Fangel har udgivet flere prædikener og oversat et skrift af H. P. K. Hencke "Bibelske fortællinger", der 1807 udkom i fjerde oplag. Anmærkning af Chr. Mailbøll: H. P. C. Henkes: Valg af bibelske fortællinger for den første Ungdom, oversat af Christian Fangel, udsendes første Gang 1796. Joakim Larsen: Bidrag til den danske Folkeskoles Historie 1784 - 1818, sive s. 12, note b. b. --- 1818 den 19. april blev Christian Fangel entlediget fra sit embede med pension. Han har jo vistnok nærmest taget sin afsked for at se sin søn som eftermand i embedet. Han døde den 1817 den 23. januar i Tikøb, 73 aar gammel. Hans enke døde den 18. januar 1821 i en alder af 74 aar. to børn : a - b)

- a) Christiane Marie Fangel, født i Tikøb den 30. juni 1778, død est. den 25. september 1808. ugift. Hun levede og døde ugift i Tikøb præstegaard.
- b) Jens Christian Fangel, født i Tikøb den 15. januar 1781, død sammesteds den 29. marts 1841. Student Frederiksborg 1798, imm. København 6. november 1798, cand. theol. 4. nov. 1801, residerende kapellan i Tikøb-Hornbæk-Hellebæk 3. januar 1808, sognepræst sammesteds den 21. juni 1815. viet i Øster Egesborg den 18. maj 1806 til Anne Marie Platou, datter af sognepræst i Øster Egesborg Frederik Christian Platou (1749-1815) og hustru Cathrine Stoud. (ingen børn). Han blev i daaben opkaldt efter begge bedstefædre og undervistes i hjemmet, indtil han 1797 kom ind i Frederiksborgs skoles mesterlektie under rektor professor Bendt Bendtsen, der døde 1830. Her gik han i skole sammen med fæteren Boetius Fangel fra Sild og blev sammen med ham 1798 dim. til universitetet i København, hvor han til eks. artium fik karakteren egregie. Aaret efter tog han anden eksamen med samme karakter. De to fætre boede først sammen i København. Samtidig med ham var hans to fætre fra Nordborg, Hans Petersen og Niels Tingberg Fangel, der 1799 dim. fra Odense skole, og Jørgen Anusen fra Ketting kro, der tidligere var bleven student fra Odense latinske skole. Disse tre logerede sammen i et lille værelse paa Halmtorvet og studerede theologi. Om aftenen, naar man var færdig med at læse, indfandt Jens Christian og Boetius Fangel sig ofte, dels for at underholde sig med dem, dels for at spille et lille parti l'hombre. Boetius Fangel gav altid den lystige fætter og var rig paa vittige og morsomme indfald. Jens Christian derimod var et rart, uskyldigt, stille

stille og alvorligt menneske, der var meget flittig og dygtig, navnlig var han meget fern i de nyere sprog, fransk og tysk. Naar den gamle fader fra Tikøb undertiden kom ind til hovedstaden for at se til sin søn, blev han gerne indbudt op til Halmtorvet, hvor man for hans skyld fik et lille parti l'hombre arrangeret. 1801 til oktober gik han sammen med Jørgen Knudsen op til theol. attestats. Den 4. nov. var Jens Christian Fangel oppe i den mundtlige prøve sammen med Matthias Wilhelm Prohm, en god ven af J. Knudsen, og senere overlærer ved Odense katedralskole, og Karl Frederik Gottwaldt, der blev præst i Norge. Men skønt J. Chr. Fangel sad paa den stol, fik han dog "egregie", de to andre derimod laud. Man havde alt saa hidtil faaet "egregie" til alle eksaminer, et Mandesbyrd om, at han maa have været et lyst og klart hoved og meget dygtigt menneske, men ogsaa fra hjemmet af maa have været grundigt undervist af sin fader. Efter sin eksamen blev han tre aar i København, hvor han dels manuaderede, dels under særdeles gunstige økonomiske forhold udviklede sig videre. 1804 den 3. marts prædikede han til dæmis og katekiserede den 5. marts for hvilke prøver han fik karakteren "laud". Derpaa tog han hjem til Tikøb og underviste i hjemmet den unge grev Schimmelmann. 1806 den 3. jan blev han af sin velynder, grev Schimmelmann, kaldet til residerende kappellan for Tikøb-nornbæk og Hellebæk menigheder, hvortil han den 28. februar blev ordineret af biskop Frederik Münter, og da hans fader 1815 tog sin afsked, blev han af grev Schimmelmann den 21. januar s. a. indstillet til sognepræst for samme menighed, hvortil han fik kongelig stadfæstelse. I denne stilling giftede han sig 1816 (se dog foran side 27 med Anne Marie Platou. Hun havde en broder Ludvig Stoud Platou, professor og norsk statssekretær, og flere søstre: Anna Magdalena Platou, f. i Slagelse 1776 og 1804 g. m. Holger Jørgen Vilhelm Schoulund, sognepræst for Nørre Sundby og Hvorup i Aalborg stift fra 1804-1809. Hun døde i Tikøb den 12. juni 1833. - 2) Inger Birgitte Platou, født 1791, og anno 1816 g. m. hr. Jens Christian Fangel, der døde 1834 som sognepræst i Svanninge paa Ryen. - 3) Frederikke Louise Charlotte Platou, f. 1790, g. 1812 med hr. Ludwig Meyer fra Gandersheim i hertugdømmet Brunsvig, i nogen tid hovmester for den grevelige Schimmelmannske familie, senere bogholder og komptorchef under statsplads-direktionen, fik titel af professor, død 1854. Hun døde i København den 9. august 1853. 4. en søster, g. m. Møller Jessen, hvis datter Karoline Louise Jessen var gift med malermester Jean Guillaume Duonais Baruil i København. --- 1837 den 13. juni fik Jens Christian Fangel Niels Cottlob af Frøsøbing til personel kappel-
lan, der fra 1842-53 var sognepræst i Tømmerby og Sild i Aalborg stift og 1853 blev forflyttet til Vivild-Vejlby i Aarhus stift. . 1836 den 28. oktober blev Jens Christian Fangel udnævnt til ministerialraad og døde den 29. marts 1841 efter flere aars haarde lidelser. Hans enke flyttede til København, hvor hun døde den 25. marts 1852. Hans portræt er malet af ovennævnte maler Baruil og hænger i Notmark præstegaard paa Als. Efter dette at dømme har han været en smuk mand, han var en stille og sagtmødig, god og brav mand, men skal have været noget svag og lidt hengiven til drak. Hans kone var kvas og kerskesyg og dominerede ham temmelig. Hun tog saaledes strax imod offeret, naar han kom hjem fra kirken og stod i det hele for kassen. - De havde ingen børn, men saa meget mere overhæng af hendes talrige familie.

Linien Sylt (Sild)

Rasmus Fangel, sognepræst i Keitum, født 1750, død 1834.

Rasmus Fangel, søn af præsten Jens Rasmussen Fangel og Sophie Elisabeth Gømlsen, fødtes i Nordborg den 3. august 1750, døbt den 10. aug. og opkaldt efter en afdød broder, men han skrev sig senere gerne med den latinske form "Rasmus". Han døde i Keitum den 29. juni 1834. Gift i Dagebøl den 24. maj 1774 med Margrethe Marie Boetius, datter af købmand i Præstø Johan Martin Boetius og hustru Engel Christine Burchard, f. den 21. juli 1748, død i Keitum den 8. september 1820.

Ogsaa han blev i hjemmet undervist af faderen og maaske ogsaa af Christian Spleth, der i flere aar var huslærer og senere blev præst i Skaarup. Han blev konfirmeret 1766 og samme aar student fra Sønderborg latinskole, imm. København den 26. juli 1766, cand. theol. 1770. Han har rimeligvis haft huslærerplads i egnen omkring Tønder, siden han her blev befordret. Da præsten i Dagebøl, hr. Ingver Petersen 1774 blev befordret til Keitum paa Sild, blev Rasmus Fangel den 27. november 1774 valgt til hans efterfølger, ordineret af generalsuperintendent Adam Struensee og 1775 indsat af provst Balthasar Petersen, Tønder. Da nævnte Ingver Petersen allerede døde den 28. november 1784, blev Rasmus Fangel ogsaa hans eftermand i Keitum, hvor han blev valgt den 19. juni 1785 og indsat 1. søndag i advent den 27. november. Her virkede han i omtrent 50 aar som præst, var en gammel, værdig, dygtig og meget anset mand, hvorfor han længe blev mindet med kærlighed af sine sognebørn. 1824 holdt han sit 50 aarige embeds-jubilæum og blev den 7. december udnævnt til konsistorialraad. Hans valg til præst i Keitum blev konfirmeret den 15. juli 1785. 1834 den 29. juni døde han, efter at have været præst i omtrent 60 aar. Han overlevede alle sine søskende. - Rasmus Fangel og Margrethe Marie Boetius havde seks børn : a - f)

- a) Jens Peter Fangel, født i Dagebøl den 12. august 1778, døde i Batavia før 1834. Sømand. ugift .
- b) Johan Boetius Fangel, født i Dagebøl den 11. december 1780, død i Stavanger den 29. oktober 1805. Han blev undervist hjemme, besøgte skolen i Glückstadt og 1798 student uden artium ved Københavns universitet imm. oktober 1798. Som student var han en meget lystig fætter og et vittigt hoved. Skønt han studerede medicin, omgikkes han dog meget sine samtidige fætre ved universitetet: Jens Christian Fangel af Tikøb, Niels Tingberg Fangel og Hans Petersen af Nordborg. I Ferien kom han ofte til Tikøb og undertiden ogsaa til Nordborg. Han var mest vant til at bevæge sig i det tyske sprog, i hvilket han slog om sig med sine vittigheder. Naar han fortalte historier, kunde han undertiden nok overdrive og gaa udenom sandheden. Da hans farbroder i Nordborg eensang gjorde ham opmærksom paa, at det kunde ikke være sandt, hvad han fortalte, svarede han i en let og gemytlig tone: "Ja, ist es nicht wahr, so könnte es doch wahr sein", hvortil provsten maatte smile. - Med alt dette var han dog et flittigt og dygtigt menneske. 1801 tog han den medicinske eksamen ved Københavns universitet med "laud". 1803 fik han guldmedaille og blev den 21. marts 1804 dr. med. og den 25. maj samme aar landfysikus i Stavanger. Den 9. juli 1804 viedes han i Hillerød til Susanne Marie Jensen, en datter af provst Johannes Jensen (1751-1823) i Karlebo og hustru Abigail Marie Ussing (1765-1815), født i Karlebo den 26. marts 1782, død i Høve den 27. maj 1867. Hun var altsaa paa sin faders side et søskendebarn til hans fætter og Ven Jens Christian Fangel, sognepræst i Tikøb. - Hun var enke efter Joachim Henrik Carsten Brammer, lærer ved Frederiksborg lærde skole, og var bleven gift med hende den 20. marts 1798. Brammer var søn af amtsforvalter for Frederiksborg og Kronborg amter samt Jagerspris gods Frederik Christian Brammer (1732-96) og hustru Anna Plum (1743-1833), født den 25. maj 1772 i Hillerød, død den 20. nov. 1801. Boetius Fangel blev derved stedfader til biskop Gerhard Peter Brammer i Aarhus. Deres søn :

Karl Rasmus Fangel, født i Stavanger den 27. april 1805, døde samme steds den 8. august 1805.

- c) Holger Fangel, født i Dagebøl den 31. januar 1783, død paa Frederikshospital i København den 10. november 1864. Han var købmand i Aalborg, senere i København, ugift.
- d) Georg Christian Fangel, grosserer i København, født i Dagebøl den 1. januar 1785, død paa almindeligt hospital i København den 21. maj 1842 viet København (St. Petri) den 5. august 1825 ved huskopulation til Antoinette Nicoline Vilhelmine Schröder, født i København (Garnisons tyske menighed) den 27. januar 1807, død den 21. februar 1878, datter

af borgerlig artillerist, senere opsynsmand Johann Ernst Schröder og hustru Christine Trane. - De havde to døtre :

- 1) Laura Marie Karoline Fangel, født i København den 26. maj 1826, død i Skodsborg den 7. oktober 1924; gift Frederiksberg den 15. maj 1858 med Hans Valgard Steingrim Finsen, født i Kolding den 22. juni 1821, død i Ordrup den 15. maj 1894, søn af herredsfoged, kancelliraad Jon Finsen (1792-1848) og hustru Dorteia Kathrine Bruun (1789-1861), en broder til forhenværende borgmester i Sønderborg Søren Hilmar Steindor Finsen, nu overpræsident i København, fra 1884 indenrigsminister. Han var kateket og førstelærer ved borgerskolen i Ringsted, senere sognepræst i Veterslev-Ham.
- 2) Agnes Johanne Vilhelmine Fangel, født i København den 10. maj 1829, død sst. den 14. november 1884; viet i Gentofte den 8. november 1848 til apoteker, ejer af Kong Salomons apotek i København Carl Ludvig Eriksen, født i København den 30. januar 1810, død i Veterslev ved Ringsted den 26. marts 1878, søn af premierløjtnant i søetaten, senere toldforvalter i Marstal, kammerraad Bolle Villum Eriksen (1774-1819) og hustru Marie Elisabeth Branner (død 1860)
- e) Christine Sophie Elisabeth Fangel, født i Keitum den 4. marts 1787, hun døde ugift.
- f) Wilhelmine Dorothea Henriette Fangel, født i Keitum den 11. januar 1789, død den 3. februar 1869. viet i Keitum den 23. april 1817 til Georg Lorenz Nissen, sognepræst i Skast, født i Tønder den 16. september 1776, død i Højer den 28. december 1830, søn af toldforvalter i Tønder Jürgen Nissen og Anna Botilla Henningsen. Han var tidligere gift (vielse Tønder den 8. januar 1813) med Cecilie Petersen født i Tønder den 14. juni 1791, død i Skast den 28. april 1814, datter af købmand i Tønder Andreas Petersen og hustru Anna Cathrine Todsén. Han blev imm. Kieck ~~kæmprikstfæxannxkattarxixx~~ 21. okt. 1797, cand. Gottorp 1801, sognepræst i Skast fra 1807 til 1819, præst i Højer fra 1819 til sin død. En søn Erasmus Fangel Nissen var 1840 provisor paa Augustenborg apotek, senere apoteker i .....

L i n i e n   R i s e
.....

Gomme Fangel, sognepræst i Rise paa Erø.

*****

Gomme Fangel er en søn af præsten Jens Rasmussen Fangel og hustru Sophie Elisabeth Gommesen i Nordborg, hvor han fødtes den 27. okt. 1786 i det residerende kapellani. Han blev døbt den 2. november og fik navnet Gomme efter en tidligere afdød broder og morfaderen. Near dr. Hübertz mener, at navnet Gomme, som er meget brugeligt paa Erø, skulde være et alsisk navn, da er dette urigtigt. Det har maaske kun været brugt i den alsiske familie paa Als og er i denne familie bragt ind fra Erøskøbing. Snarere er det ligesom navnet Gomme et frisisk navn og er vistnok derfra i ældre tid indført til Erø. - Han blev undervist af sin fader i hjemmet, men da faderen døde 1769 og den ældre broder Holger Fangel fik Nordborg sognekald efter ham, fortsatte han med undervisningen og paa sig tillige at holde ham frem til studeringen. Tillige med sin broder præsten ogsaa med Johan Jakob Johansen, en søn af degnen Johan Johansen i Hagenbjerg, med hvem han allerede havde begyndt undervisningen i Hagenbjerg., hvor han var kapellan fra 1766-69. 1771 blev Gomme Fangel tiligemed sin søster Sophie Elisabeth konfirmeret af sin broder i Nordborg. Straks efter konfirmationen maa begge de unge mennesker være kommet ind paa Odense katedralskole, hvor de fik logis hos degnen Lars Linkilde ved hospitalet, der tillige var lærer ved skolen. Magister Søren Anchersen var dengang endnu rektor, men da han var gammel og svag, havde han 1770 faaet en medhjælper i magister Hans Jørgen Gottschalk, der siden blev præst ved Odense hospital. Konrektor var Paul Holm fra

1767 til 1786. Han gik to aar i Odense skole og afgik 1773 som student til universitetet sammen med sin ven Johan Jakob Johansen. Her hørte han forelæsninger af de theologiske professorer D. Peter Holm og D. Nikolai Edinger Balle. 1777 den 3. september tog han theologisk embedseksamen med "haud". Han maa vistnok have opholdt sig som huslærer i Fyns stift, siden der den 6. april 1782 udgik et reskript til biskop Jakob Ramus i Odense om at ordinere studiosus Gomme Fangel, der var antaget til præst ved den danske lutherske menighed i Dublin. 1782 den 19. april fandt ordinationen sted i St. Knuds kirke i Odense. I Dublin var han i to aar, da han den 5. november 1784 blev kaldet til sognepræst for Tranderup menighed efter Peter Gerhard Mossin, der den 27. august var blevet forflyttet til Rise. Den 29. april 1782 blev han i Flødstrup viet til Elisabeth Cathrine Jensen, datter af sognepræst i Asminderup-Grønholt-Fredensborg Christian Jensen (1710-69) og hustru Marie Møiniche (1713-80), døbt i Asminderød den 10. oktober 1763, død Lyø den 20. juli 1819, en søster til broderens hustru i Tikøb. I Tranderup blev han til 1802, da han ved præsten Peter Mossins død blev kaldet til sognepræst i Rise den 1. oktober 1802. Han døde den 11. februar 1810. Hans ænke døde den 20. oktober 1819 hos sin søn, der var præst paa Lyø og ligge begravet paa Lyø kirkegaard. Gomme Fangel var en dygtig skolemand, navnlig var han velbevandret i de gamle saavel som i de nyere sprog. Han havde derfor grundig forberedt baade sine yngre slægtninge Niels Tingberg Fangel og Hans Petersen af Nordborg og sine egne to sønner til studeringen. Som præst var han af den gamle ortodokse skole, men tillige en from og troende kristelig mand, en opbyggelig og vækkende prædikant. I sit daglige liv var han en jævn, bæv mand, retsindig og alvorlig, god og fredelig imod alle, og derfor var han ogsaa almidelig agtet og elsket af sine sogneboere og alle andre paa Fys. Hans kone derimod havde sine luner, var tit tvær og blev let stødt; derfor var hun vel heller ikke altid saa elskværdig i sin omgang med manden. Da engang hans broder med kone og børn kom paa besøg, blev han som altid saare glad, men hun tog helt uvenlig og koldt imod dem, og lod dem paa en stødende maade mærke, at de ikke var velkomne, og de blev ikke gæstfrit modtaget. Det samme skudsmaal gav ogsaa pastor Aaby paa Lyø hende, at hun let blev stødt over en ringe ting og var helt kort for hovedet. Da man saaledes engang havde anstillet en ordsprogsleg, hvori hun og den unge degn Jørgen Duus ogsaa deltog, og man da ogsaa fik fat paa den gamle bekendte leg: "Som af osv.", vendte degnen Duus sig ogsaa engang til hende med omkvædet: "Lever af en høne og ikke af en and, Gud gæve fru en god mand?". De andre lo og morede sig, men den gamle frue blev vred, gav mand og gik sin vej. -Naar begge sønner senere kom op at disputere om deres forældre, holdt præsten altid paa sin fader; doktoren derimod paa sin moder, og deri maa vi vist give præsten medhold. fire børn : 1 - 4)

- 1) Jens Fangel, født i Tranderup, døbt den 16. august 1786, død sammesteds 1787, begravet den 25. november.
- 2) Gabriel Fangel, døbt Tranderup den 12. juni 1787, begravet den 29. september samme aar.
- 3) Jens Christian Fangel, præst i Svanninge, født den 29. juli 1789 i Tranderup, døbt den 3. august, død i Svanninge den 20. november 1834. se nedenfor III
- 4) Holger Julius Fangel, født i Tranderup den 27. jan. 1794, læge, død i København den 2. april 1843. se nedenfor III

Jens Christian Fangel, præst i Svanninge

.....
 søn af præsten Gomme Fangel og hustru Elisabeth Kathrine Jensen, født i Tranderup den 29. juli 1789 og blev i daaben den 3. august opkaldt efter farfaderen og morfaderen. Han undervistes af faderen, i kort tid ogsaa sammen med fætter Hans Petersen fra Nordborg, der siden blev sognepræst i Oksbøl. 1804 kom han ind paa Frederiksborg skole, hvor hans farbroder i Tikøb stadig kunde føre tilsyn med ham. Student 1806, im. København den 4. nov. 1806

Den 14. januar 1813 tog han theologisk attestats med "laud". Da fatteren Jens Christian Fangel blev indstillet som sognepræst for Tikøb, Hornbæk og Hellebæk menigheder, blev han af grev Schimmelmaan indstillet som kapellan for det residerende kapellani i samme menigheder, hvilket blev stadfæstet af regeringen under 23. august 1816, og hertil blev han den 1. september ordineret af biskop Frederik Mønter. Tikøb havde saaledes to præster med samme navn Jens Christian ~~KAMMIL~~ Fangel senior og junior. Her var han kun kort, i to aar, da han allerede den 7. maj 1817 blev kaldet til sognepræst paa Lyø, hvortil han var bleven indstillet af admiral, baron Hans v. Holsteen til Holsteenshus. Denne families bevaagenhed havde han erhvervet sig, da han i to aar, fra 1813 - 1815 havde været hovmester for dennes to yngre sønner Frederik Christian v. Holsteen, der for en tid ved gifternaal med baronesse Pauline Elisabeth Christine Rnatzau-Lehn var medejer af baroniet Rantzau - Lehn og boede paa Hvidkilde ved Svendborg, og Christian Emil v. Holsteen, der døde som Løjtnant 1828. I Øster Egesborg var han den 10. sept. 1815 blevet viet til Inger Birgitte Patou, datter af præsten, hr. Christian Frederik Patou og hustru Cathrine Stoud, født i Øster Egesborg 1791, døbt den 22. maj (født 12. maj) søster til fatterens kone i Tikøb, død i København den 5. juli 1856. Mens han var paa Lyø, var han meget hyppig sammen med præsten Th. Barfod paa Avernakø; han var ligesom denne en stor jagtelsker, hvortil der var god lejlighed paa øerne, og dette venskab fortsattes, da Thomas Barfod kom til Jordløse og Jens Chr. Fangel til Svanninge. Han gjorde meget hyppig udflygter fra Lyø til Fyn; engang blev han paa grund af is nødt til at blive fire uger i Faaborg og omegn, da han ikke kunde komme tilbage. Der maatte altsaa læses i kirken fire søndage i træk. Den 29. december 1820 blev han paa admiral baron H. v. Holsteens indstilling kaldet til Svanninge ved Faaborg. Jens Christian Fangel var et godt hoved og begavet menneske, kunde derfor ogsaa, naar han gjorde sig umage, prædike godt, navnlig paa Lyø roses han for sine prædikener. Men han var vistnok i mange henseender temmelig verdslig, da han var meget livlig og vittig, var han godt set i selskaber, navnlig kom og gik han paa Holsteenshus, hvor dengang den senere excellence og ejer baron Ditlev v. Holsteen opholdt sig og bestyrede godset for sin gamle fader, admiral v. Holsteen, der stadig boede i København, kom og gik han som om han var hjemme. Ved enhver festlig lejlighed var Fangel altid med, da han stod i et fortroligt forhold til de unge baroner som deres fordums hovmester og morede ved sin selskabelighed og vittige indfald. Derved forstod han ogsaa godt at rede sig ud af en øjeblikkelig forlægenhed. Da han saaledes engang bukkede sig ned for at tage noget op, sprak hans bukser helt igennem. Gæsterne begyndte at le og more sig, men Fangel gav en vittighed til bedste, lod som ingen ting, gik ud og kom atter ind i et par benklæder af stamherrens. - Ved en anden lejlighed var han gaaet ud for sig selv, men kom atter ind og havde glemt at knappe sin bukseklap. Det generede ham heller ikke, at det vakte munterhed. Han holdt meget af at gaa paa jagt og at ride. Derfor saa man ham ogsaa tit ride paa sin brune "Blis", som han altid holdt godt, og derfor var han straks parat til at ride omkap, med hvem det skulde være, og at smøre ind til Odense regnede han ikke for noget, blot blev han pirrelig, naar man vilde rive ned paa dyret, og ikke indrømme, at det var en god hest. Han og pastor Thomas Barfod kom meget jævnlig sammen og var de bedste venner; de gik tit paa jagt sammen, dog kunde de ogsaa blive uenige over en ringe ting. Saaledes kom de engang op at skændes i Falsled kro, fordi den enes hund havde mærket den andens i øret, men det var snart igen glemt. Det skal være ham, der engang sendte et brev til pastor Barfod med følgende adresse: "Til præsten uden strømper i byen uden jord". Hans lyst til idelig at tage ud og til at spille l'hombre har givet anledning til mange strenge domme over ham hos efterverdenen, men meget af det, der er blevet sagt om ham bagefter, har ofte været altfor strenge og uretfærdige domme. En mand, der har kendt ham godt, og paa hvis dom man kan bygge, hans eftermand provst Johan Frederik Leth i Svanninge, tog ham i forsvar og roste ham som en

god mand med et varmt hjerte, og naar der var bleven sagt, at han havde sørget daarligt for sin familie, da han ved sin død intet efterlod dem i det store kald, skulde man tage hensyn til at han havde anvendt ikke lidt paa kaldets forbedring, men naaede ikke at se frugterne deraf, da han gik bort ved en tidlig død, og ligeledes skulde man betænke, at Fangel sad i Svanninge kald i alle de daarlige aar, da avliggen tit slog fejl. Svanninge præstekald var dengang slet ikke, hvad det blev i hans tid. "Og naar man ligeledes havde lagt ham til last, at han oversaa sin hustru, og at han ved at behandle hende med ligegyldighed og tilsidesættelse havde bevirket, at hun senere var bleven temmelig sløv", da tog han ham ogsaa her i forsvar og holdt langt mere paa ham end paa hende. Hans dom var, at de slet ikke passede for hverandre, Fangel var livlig, livsglad og behagelig i omgang; hun var næsten altid gnaven, treven og tværs for; han var et godt hoved, fuld af vittige indfald og kunde derfor være gemytlig og venlig i omgang; hun var dum og bornert og bed ham tit af ved enhver lejlighed; derfor søgte han vel ogsaa tit ud paa egen haand uden at have hende med, fordi hun ved sin egensindighed ikke altid har villet". Saaledes har ogsaa pastor Aaby paa Lys, der ofte kom til Svanninge, og holdt meget af ham, bedømt forholdene. Den 20. november 1834 døde Jens Christian Fangel, sognepræst til Svanninge i en alder af 45 aar. Hans enke flyttede til Odense, hvor hun boede i flere aar med to af sine døtre i smaa og trange kaar. Hun døde den 5. juli 1856, 65 aar gl.

fire sønner og fem døtre, af hvilke flere døde smaa.

- a) Sophie Cathrine Fangel, født paa Lys den 16. august 1818, død i Odense (St. Knuds) den 19. december 1874. ugift. Hun opholdt sig en del aar i Tikøb præstegaard, senere i Odense hos moderen og efter hendes død boede hun for sig selv. Hun havde det smaa, og familien understøttede hende. Senere skaffede provst Leth, der altid viste sig god mod formandens familie, hende hjælp af et legat.
- b) Regitze Sophie Fangel, født paa Lys den 14. august 1820, død sst. den 1. februar 1881.
- c) Regitze Sophie Fangel, født i Svanninge den 27. december 1821. Hun opholdt sig i Odense hos moderen og senere hos søsteren i Aarup. Hun kom efter søsterens død til at nyde godt af det nævnte legat. Hun døde i juni 1889, ugift.
- d) Gomme Christian Holger Frederik Fangel, født i Svanninge præstegaard den 28. februar 1824, død samme steds den 10. januar 1825.
- e) Theodor Fangel, født i Svanninge præstegaard den 20. december 1825, død i Odense, Vor Frue, den 16. september 1840. En sjælden rar dreng, døde af benedder i det ene ben.
- f) A g n e s F a n g e l, født i Svanninge den 18. marts 1827, død i København den 5. januar 1896. Kom 1840 til Oksbøl præstegaard til pastor Hans Petersen, hvor hun blev konf. 1842. Siden blev hun hos hans enke, til hun den 27. maj 1852 i Oksbøl viedes til Nis Petersen Aubeck, søn af bolsmand i Skovby, Løjt sogn, Peter Aubeck og hustru Gunder Jøppes, født i Løjt den 27. september 1825, død før 1896. Han var handelskømand hos enkedamen Fangel paa Nordborg, senere købmand i Aabenraa, hvor han var et aar, da det ikke vilde gaa. Siden blev han ansat som stationsforvalter i Aarup ved den fynske jernbane og har nu en restauration i Aarup. Det gaar dem ret godt.
- g) Thora Fangel, født i Svanninge præstegaard den 6. oktober 1828, død i Odense, Vor Frue, 19. juli 1844.
- h) Edwin Fangel, født i Svanninge præstegaard den 7. maj 1831, død i Odense, Vor Frue, den 9. juni 1840. En vild og ustyrlig dreng, druknede i Laen ved Odense om vinteren paa Is(?).

Holger Julius Fangel, læge, 1794 - 1843.

Holger Julius Fangel, søn af præsten Gomme Fangel og hustru Elisabeth Kathrine Jensen, født i Tranderup præstegaard den 27. januar 1794, død i København den 2. april 1843. gift 30. okt. 1819 m. Charlotte Louise Cathrine Meredin,

datter af koffardi-kaptajn Frederik Georg Meredin og hustru Christiane Sidonia Leth (1760, død 12. febr. 1846), fædd maglemølle papirfabrik v. Næstved den 8. december 1885, født i København den 30. sept. 1797.

Han gik i Frederiksborg skole, hvorfra han 1812 blev indtil universitetet af rektor, professor bendt bendtsen. Han studerede medicin og underkastede sig den 12. maj 1818 den medicinske eksamen, var fra 1816-1819 medicinsk kandidat paa Frederiks hospital, hvor han lærte si hustru at kende, der var indlagt som patient. 1819 nedsatte han sig som praktiserende læge i Årskøbing, og den 9. juli 1821 blev han dr. med. ved Kiøls universitet. Han var en meget duelig læge og havde derfor god praksis, mens han var paa År. Han var en lille, korpulent, fin og dannet mand, et livligt og vittigt hoved, derfor ogsaa meget munter og behagelig i hvert selskab, hvor han var en lystig fætter. Skønt hans kone var en overordentlig smuk og klog dame, derfor havde han ogsaa forelsket sig i hende, da han saa hende paa hospitalet - blev hun dog i høj grad sjusket, karrig og kom ved sin underlige manage i alle folks omtale. Hun bryggede øl paa en temaskine og lavede børnene underbukser af mandens strømpeskafter. Da hun engang laa i barselseng og efter god, gammel skik skulde modtage besøg af de gode madammer i Årskøbing, havde hun købt for fire skilling courant kager, som hun brød over i fire dele, for at der kunde blive nok. Hun generede sig ikke ved selv at gaa paa torvet for at købe kød, som hun svøbte ind i sit lommetørkløde, og for resten lavede hun ikke ordentlig mad, men rørte noget uspiseligt sammen, hvorfor børnene ved middagstid gerne løb ud i byen og spiste i et eller andet hjem, hvor man vilde have dem. Han og konen spiste derfor om søndagen gerne til middag i Tranderup præstegaard hos pastor Jørgen Knudsen, der var gift med doktorens kusine, og hvor man holdt meget af ham for hans selskabelige og gemytlige væsen.

I det hele taget har hun vist allerede dengang begyndt at tillave alt efter sin homøopatiske kogebog, hvori hun senere eksellerede. Naar hendes mand kom hjem om aftenen efter sin praksis og var ilde medtaget af kulde, skulde hun ikke staa op for at tillave ham noget varmt, men bad ham tage en snaps til sit brød, da det ikke var værd at jage pigerne op for at lave te. Hans broder og kone fra Svaninge besøgte dem engang, men skønt hun godt vidste, at de kom, var hun dog gaaet til sengs. Hun stod vel op, men ikke for at byde dem kaffe eller te, men hun satte det legle med mælk, som de selv havde ført med hjemmefra paa rejsen ind paa bodet for dem, saa kunde de drikke deraf, om de var tørstige. De var derfor meget forsultne i de dage, de opholdt sig der i besøg, og besøgte næsten hver dag spisekammeret i Tranderup præstegaard. - I sin paa klædning var hun ogsaa meget jukset og uordentlig. Kunde hun ikke sætte sin vilje igennem, fik hun gerne krampe og besvimede. Da man i Tranderup præstegaard engang beklagede den stakels mand, vilde Albert Leth, som dengang var kateket i Årskøbing, ikke rigtig stemme i med, men mente, at det kunde manden tage paa en anden maade. "Ja, hvad skulde han gøre, indvendtes der, thi siger han noget til hende, saa faar hun jo slag." "Aa, saa lod jeg hende min tro, faa slag," svarede kateket Leth paa sin gemytlige maade. (Mundtl. fortælling af præsten Jørgen Knudsen, Adam Frost, Erslevs forfatterleksikon).

1827 den 5. september blev han stadsfysikus i Fredericia, hvor han aaret efter tillige blev hospitalsforstander. Her blev han indtil 1836 den 16. marts, da han nedlagte denne sin stilling og flyttede til København for at praktisere. De havde lejet en jagt, der skulde overføre dem selv og alt deres gods til hovedstaden. Paa grund af modvind og storm maatte den i længere tid ankre op under Lyø, hvor de fandt en gæstevenlig modtagelse, men pastor Aaby gav dem det samme skudsmaal som ovenfor, at de var meget rige og nøjeregnende. Skønt de her levede frit, hans karl flere gange barberede ham og de ved afrejsen paa deres forlangende blev vel forsynede med fløde, mælk og anden proviant, saa rejste de dog uden at give en drikkeskillig, ja fik ikke alle

ne provianten gratis, men medtog ogsaa de pletter, flasker, søkke m.m., i hvilke det blev baseret om bord." - I København slog han sig over homøopation og vakte stor opsigt og blev meget søgt som læge. Han boede i den første tid i et hus paa Kongens Nytorv, og udenfor saas ofte en stærk skare folk, der strømmede sammen for at konsulere ham og prøve hans homøopatiske kure. Han udgav i den retning allerede 1836 en lille bog: "Homøopatiske Forsøg". Siden købte han sig et eget hus. Det var ikke frit for, at han til sidst blev noget forfalden. Han døde den 2. april 1843. Hans enke blev boende i København og havde i flere aar et lille institut for døvstumme i sit hus. Ogsaa hun har i 1835 udgivet en homøopatisk kogebog med en fortale af hendes mand. I København skal hun være bleven mere ordentlig og manerlig. f i r e b ø r n : 1 - 4)

- 1) Emma Sidonia Luise Augusta Fangel, født i Frøskøbing den 24. september 1820, død samme steds den 8. november 1820.
- 2) Carl Georg Holger Julius Fangel, født i Frøskøbing den 19. november 1821, død i Maxhavegaard, Næstelsø sogn den 27. oktober 1902. Han blev holdt over daaben af pastor Jørgen Knudsen i Tranderup. Han blev forstkandidat og gik med som frivillig i krigen 1848. Han søgte Nygaard skovriderplads paa Als tilligemed baron Frederik Julius Wedell, fik ikke denne tjeneste, men blev kort efter udnævnt til skovrider ved l. Haderslev distrikt med bolig i Ulvshuus. (1852) - 1853 - 1854 under Karl Moltkes ministerium viste han sig temmelig myndig og ivrig i jagthistorien. Han fik titel af "jagtjunkeren". Den 3. august 1852 blev han i Haderslev (Vor Frue) gift med Kriwa Amalie Hammerich, født i Kiel den 15. august 1828, død i Rudagla den 13. juli 1880, datter af auditor ved lauenborgske jagerkorps, senere borgmester i Haderslev, statsraad Emil Hammerich (1801-1877) og hustru Louise Charlotte Amalie Tvermoes (død 1890). 1864 forblev han i sin stilling under det preussiske regiment og blev 1870 forflyttet ned til Sydslesvig, senere atter op i det egentlige Preussen. - Det følgende afsnit er gengivet efter kommunefuldmægtig Olav Christensens afhandling og slægten Fangel i Personalhistorisk Tidsskrift. 1952, side 14 -15. :

Forstkandidat København 1842. Efter i nogle aar at have været beskæftiget ved skovtaksation, landmaaling og engvandsstudier samt paa forstkontoret under rentekammeret og senere som skovbestyrer paa Prigerup og Skarhult godser i Sverige blev Fangel 1851 forstøttsauditor ved overforstmerestembedet i Slesvig og 1852 skovrider ved l. Haderslev distrikt med bolig i Ulvshuus ved Haderslev. Under sit ophold her har Fangel været virksom indenfor den danske bevægelse. Han blev saaledes allerede 1851 medlem af det nationale selskab "Harmonien" i Haderslev, var 1856 medstifter af "Sparekassen for Haderslev Byes omegn" og aaret efter af "Haderslev skydeselskab af 1857, hvis første formand han var indtil 1861, da han efter eget ønske frattraadte. (selskabets forhandlingsprotokol). Det er derfor naturligt, at Fangels beslutning om efter nederlaget i 1864 at gaa i prøjsisk tjeneste har vakt stærkt røre i danske kredse; det har været saa uforstaaeligt for hans samtidige, at Fangel endog er blevet betegnet som tysksindet. Hvilket indtryk det har gjort paa danske kredse i Haderslev og omegn ses af, at gaardejer Peder Skau, Bukshave, tilligemed 15 medlemmer i 1866 kræver Fangel ekskluderet af "Harmonien". Forslaget kom dog ikke for ved selskabets generalforsamling, idet der af frygt for de følger, en saadan ustemning, uanset dens udfald, kunne raade for selskabet, blev trukket tilbage; men Fangel, hvem forslaget var kommet for øre, protesterede stærkt for "Harmoniens" direktion i en lang skrivelse, hvori vi lærer ham at kende som en mand, der ikke agter at finde sig i, at hans are bliver angrebet. - Fangels beslutning om at blive paa sin post kan maaske forklares derved, at den danske regering i 1864 skal have bedt 12 skovridere om at blive i deres embeder, fordi statskassen daarligt kunne bære pensionsbyrden ved fordrivelsen af de mange danske

Alfabetisk navneliste til Familien Fangel ved Chr. Maibøll

Arends, Johannes Joachim Hansen, præst i Guderup	side 2 .11
" Joh. Nicolai, huslærer	11
Arenfeldt, oberst i København	25
A u b e c k, Nis Petersen, stationsforvalter, gæstgiver	33
" Peter, gaardejer i Skovby, Løjt sogn	33
A u t z e n , Hans, fra Aarup	19
Andersen, Frantz, borger i Nordborg	12
" Nicolai Ernst, ejer af Asterholm	11
A a b y , sognepræst paa Lyø	34
" Thomas, rektor i Odense	1
A h l m a n n , Thomas, købmand i Nordborg	4
Ancheren, Søren, rektor i Odensen (B.L.I. side 212-213)	5 og 30
Baggesen, Jens, digter	14
B a g g e r , Christian, professor i København	1
B a l l e , Hans Peter Ovesen, sognepræst i Aversi	19
Balle, Johan Otto August, læge i Nordborg	12
B a m g , Johs. Otto, dr. professor	6
Barfod, Thomas, sognepræst paa Avernakø	32
Baruili, Jean Guillaume Kuchais, malermester, København	28
Bastholm, Christian, hofpræst (Bricka I, side 685 - 690)	6
Bendtsen, Bendt, professor, Frederiksborg skole (Bricka II)	27 & 34
B e r i n g , Mathias Gundermann, præst i Tandslet	24 ~~24~~
Bildsøe, Christoffer, rektor i Svendborg	1
Bille-Brane, Preben, greve til Hvedholm (Bricka II, 263)	20
B l o c h , Tønne, biskop i Odense (Bricka II, 41b)	11
" lærer i Odense (søn af foregaaende)	16
Blytækker, Jørgen Lassen, kromand i Elstrup, Egen sogn	17 b
Boetius, Johann Martin, købmand i Bredsted (Sydslesvig)	28
Brammer, Frederik Christian, amtsforvalter	29
" Joachim Henrik Carsten, lærer, Frederiksborg skole	29
B r a n d t , Anders Christensen, præst i Nordborg	1 & 7
" Christian Andersen, " i "	7
" Dominicus, sognepræst i Rise paa Brø	1 & 7
" Hans Caspar, " i Nordborg	1
" Peder, viceprovst i Guderup, Egen sogn	1
" Samuel, købmand i Nordborg	20 & 26
B r o h m , Mathias Wilhelm, overlærer i Odense	19 & 28
Brorsen, Lorenz Johannes, skibskaptajn i Nordborg	13
Ererson, Magdalenus Catharus, sognepræst i Gømborg	16
" Rasmus Bondesen, præst	16
" " herredsfoged i Sæby	16
B r u h n , købmand i Sønderborg (ikke identificeret)	21
B r u u n , Lorenz Lorenzen, skipper i Nordborg	17 b
" Peter Wodschou, præst i Sønderborg	17 a
Brønnum, Harboe, lærer i Storvorde	17 b
Buemann, Jens Peter, kælner i Skanderborg	36
B u h l , Hans Frederik, driftsbestyrer	36
" Peter, skoleinspektør i København	36
B u n n e , Assmus, købmand i Sønderborg	23
Burchardi, Christian August, provst i Letting	8
Christensen, Olav, kommunefuldmægtig i Haderslev	36
Claudius, Johs. Gotthilf, sognepræst i Burkal	22
" Karl Rudolf Anton, toldkontrollør i Ballum	22
C l a u s e n , Christian, kromand i Elstrup, Egen sogn	17 b
" " købmand, St. Thomas	24
" C l a u s , parcellist i Broager	22
" Henrik Nicolai, professor (Bricka III 612)	19
" Holger Sophus, præst i Ringsted	24

	side
Clausen, Jørgen, købmand og deputeret borger, Sønderborg	22 ff
" Nikolai, handelslærling	24
Clemmensen, Hans, møllesejer i Flensborg	26
D a m , Jørgen Hansen, inderste og drejer i Elstrup	4
D u u s , Jørgen, degn i Rise paa Årø	31
E b b e s e n , Frederik, provst i Svenstrup	7 & 11
Engelstoft, Christian Thorning, professor (Bricka IV, 523)	19
Erichsen, Holle Wilhelm, toldforvalter i Marstal	30
" Carl Ludvig, apoteker i København	30
Eskildsen, Peter, adjunkt i Odense	19
Færck, købmand og konsul i Aalborg (Færck ?)	14
F i n s e n , Hans Valgard Steingram, præst i Vetteralev	30
" J o n , herredsfoged	30
" Søren Hilmar Steindor, borgmester i Sønderbg.	30
Fischer, Christoffer Henrik, degn i Nordborg	2 og 26
F a n g e l , Agnes, gift Aubeck	33
" Agnes Joh. Wilhelmine, gift Erichsen	30
" Alma Marie	36
" Alma Modelia	3
" Anna Dorothea	13
" Anne Marie, gift Clausen	18 -19 og 22 ff
" Axel Holger Emil, premierløjtnant	36
" Boetius	27
" Camilla Louise	36
" Carl Georg Holger Julius, skovrider	35
" Carl Louis Viggo, handelsfuldmægtig	36
" Caroline Elisabeth	16
" Carsten Rehders	15
" Carsten Rehders, købmand	15
" Christian	31
" Christian, sognepræst i Tikøb	3 og 26
" Christian Peter, købmand	13 . 17 b ff
" Christian Peter, "	22
" Christine Marie	27
" Christine Sophie Elisabeth	30
" Clara Elisabeth Louise	36
2 Clara Marie	36
" Dagmar	36
" Dorothea Elisabeth, gift Thorup	16
" Edwin	33
" Elisabeth Marie Margrethe	17 b
" Elise Cathrine , gift Frost	13
" Elise Cathrine	19
" Elise Cathrine Marie, gift Ravnborg	14 - 15
" Emma Sidonie Luise Auguste	35
" Georg Christian, grosserer	29
" Gomme, barn	3
" Gomme, provst	5. 6. 8 . 27 og 30 ff.
" Gomme Chr. Holger Frederik	33
" Gomme Emil Franz Meredin, læge	36
" Hans Olufsen, præst i Guldbjerg	1
" Hans Chr. Peter, proprietær	21
" Hilda Amalie Louise, gift Buhl	36
" Holger, sømand	14
" Holger, to børn	17 a og 26
" Holger, gaardejer i Røl ved Nordborg	26
" holger, købmand	29
" Holger, provst	2 og 25 ff
" Holger, provst i Hagenbjerg	13 og 24 ff
" Holger Chr. Clausen, sognepræst	18.19 ff. 36
" Holger Julius .	36.36

Fangel, Holger Julius, stadsfysikus i Fredericia	31.33ff
" Holger Jørgen, sognepræst	21
" Holger Rehders, proprietær	17 b
" Ida Sophie Marie Margrethe	21
" Ingeborg Christiane	3
" Jakob Knudsen, præst i Tommerup	1
" Jens, barn	31
" Jens, forpagter 13. 13 - 16.	17 a
" Jens, sognepræst i Svanninge 19.27 f.29.	31 ff.
" Jens Peter, sømand	29
" Jens Rasmussen, sognepræst i Nordborg	1 - 5
" Johan Boetius, landfysikus	29
" Karl Erasmus	29
" Laura Marie Caroline, gift Finsen	30
" Lorenz Rasmussen, bager i Aargus	3
" Mathias	13
" Mathilde Margrethe, gift Brorson	16
" Mettea Cathrine Marie, husbestyrerinde	17 a
" Mettea Marie Emilie, gift Petersen	15 - 16
" Manoy Emilie	36
" Nikolai Chr. købmand	22
" Niels Tingberg, sognepræst 8.13.16 ff.24.25.29.31.	
" Nis Christian, forstander	15
" Peter Gomme, købmand i Nordborg	18
" Peter Gomme, købmand	21 ff.
" Peter Gomme, handelslærling	22
" Rasmus, barn	3
" Rasmus, sognepræst 3. 7 og	28 ff.
" Regitze Sophie, to børn	33
" Regitze Sophie Elisabeth, gift Petersen	3
" Sophie Cathrine	33
" Sophie Elisabeth, gift Steenstrup	17 a
" Sophie Elisabeth, barn	13
" Sophie Elisabeth, gift Claudius 4.10. 17 a og	22
" Sophie Margrethe, gift Knudsen 4 og	13
" Sophus Boy, læge, senere landmand	26
" Theodor	33
" Thora	33
" Tyge Tygesen, forpagter	16
" Valdemar	22
" Vilhelmine, Nordborg	22
" Vilhelmine Henriette Nicoline, gift Frost	15
" Vilhelmine Dorothea Henriette, gift Missen	30
Fogtmann, Nikolai, biskop i Aalborg (Bricka V, 231)	25
Frederik VI, dansk konge	9
Frost, Erhard Christian, ejer af Klitgaard	15
" Lorenz Johannes, gæstgiver i Randers	12.15
" Nicolai Ernst, skibskaptajn i Nordborg	8. 13
Fürsén, Ernst Georg Joachim, herredsfoged, Nordborg	7
Hahn, hattemager i Haderslev	24
" Peter Christian Frederik, købmand, Sønderborg	23 - 24
Hammerich, Emil, borgmester i Haderslev	3b
Hansen, student	11
" urmager i Nordborg	15
" C., Neuemølle ved Aarhus	1
Hansen, Christian Carl Ludvig, sognepræst i Skamba, Fyn	24
" Jørgen, biskop i Guderup 24 og 25	
" Klaus, købmand i Odense	9
" Nis, fra Højst, præst i Sottrup	19
" Peder, biskop i Odense	11
Harboe, aktuar i Nordborg	19

Harboe, Ludvig, biskop og kirkehistoriker, fra Broager	27
V. Haven, Nicolas, professor	5
Hedegaard, Christian Ditlev, birkedommer i Odense (Bricka VII, 186)	9
" Johan Christian, departementsschef (Bricka VII, 189)	9
H e b e r t, Bombardus Ehrenfred, gaardejer	15
Hanningsen, Henrik Gottfred, præst i Lysabild	24
Hohlendorf, Mathias Hagen, theolog, professor i København	19
(Bricka VII, 506-507)	
Holstein, Christian Emil v. baron	32
" Ditlev v. baron	32
" Frederik Christian v.	32
" Hans v.	32
Holzmann, Frederik Christoffer, aktuar i Nordborg	24
H o l m, Paul, konrektor ved Odense latinskole	30 - 31
" Peter, professor i København	6 og 31
Hornemann, Claus Frees, professor i theologi, København	16
(Bricka VIII, 89)	
Horrebow, Peder, professor i København	1
Hübertz, Jens Rasmussen, læge og historisk samler (Bricka VIII, 206)	30
H o e c k, fuldmægtig paa Nordborg amtsstue	4
Højberg, Ludvig, rektor i Odense (Højberg) (Bricka VII, 252)	16
G a r b o e, Rasmus Henriksen, præst i Tikøb	27
G o i s k e, Peder Rosenstand, professor	6
Gommesen, Gomme, købmand i Braskøbing	1
G o o s, tingskriver i Nordborg	13
Gottschalk, Hans Jørgen, præst ved Odense hospital	30
Gottlob, Niels, kapellan, præst i Tømmerby	28
Gulaberg, Ove Hæg,	1
J e n s e n, Christian, præst i Asminderup	27 og 31
" Johannes, præst i Hjørlande	27
" " provst i Karlebo	29
" Rasmus, husmand i Fangel, familiens stamfader	1
J e p s e n, købmand i Sønderborg	23
Jespersen, Jacob, gaardejer i Dyndved	4
J e s s e n, møller	28
" Christen, nguler i Ristrup, egen sogn	4
" Hans Henrik, Højbølgaards ejer, Feberbjerg	14.21
Johansen, Hans, Damskint ved Sønderborg (Ulkebøl sogn)	23
" Johan, degn i Hagenbjerg	30
" Johan Jacob, fra Hagenbjerg	30
J u h l, Hans Christensen, gaardejer i Dyndved, Egen s.	4
J u h l e r, Jes Christensen, Peterholm	4
K a l k a r, Christian Herman Andreas, adjunkt i Odense	19
Kallesen, Frederik, fra Melsgaard, Oksebøl sogn	19
K i r o h n e r, farver i Egenmølle	12
K l e m, dr. kirurg i Nordborg	12
Knudsen, Christian, sognepræst paa Avernakø	19
" Johan Peter, kronmand og høker i Ketting	13
" Jørgen, præst i Hagenbjerg	8.13.25 34 og 36
" Rasmus, gaardejer i Eier	22
Kragerop, præst i Viborg	21
K r a r u p, Gabriel	14
" Jens, præst i Aalborg	14
" Michael	14
" Niels Bygum, præst i Maarslet	14
K r o g, Jens, præst i Kerteminde	19
Kruckow, Frederik Jørgensen, sognepræst i Notmark	20
" Martin, sognepræst i Nordborg	1 og 2
K ø n i g, Frederik, kirurg i Nordborg	12

L e t h , Albert, kateket i Brøskjøbing			34
" Johan Frederik, præst i Svanninge	32 -		33
Linskilde, Christian Gorm, præst i Skelskør			18
" L a r s , degn i Odense	5. 10. 16. 18.		30
Linstow, von. amtmand i Nordborg			8
Lorenzen, Christian i Nordborg		17 b	
" Lorenz, degn i Nordborg			26
M a t z e n , Christian, Drulund, ejer af Mølsgaard	17 b	og	19
Martensen Larsen, Hans, biskop			25
M a y e r , Ludwig, professor i København			28
Meredin, Frederik Georg, kofliardikapitajn			34
Meyer, Friedrich Marquard, sognepræst i Hagenborg			12
Meyhoff, Wilhelm Detlef, kobbersmed i Sønderborg			21
M a t h i e s e n , Boy, professor i København			25
" Jørgen, gaardejer i Snogbæk			25
" Sophus, kapitajn			25
" Theodor, lærer			25
Mikkelsen, Anders , gaardejer i Ravnborg			14
M o e , Christoffer, gouvernementssekretær, St. Thomas			21
M o h r , Peter Nicolai, gaardejer i Dyndved			4
Moldenhawer, Daniel Gotthalf, professor og bibliotekar			16
(Bricka, XI, side 363-368)			
M o l t k e , Carl, greve, statsmand (Bricka XI, 400-404)			35
M o s s i n , Peter Gerhard, præst i Rise paa Frø			31
M ü n t e r , Frederik , biskop	16	og	32
Møller, Hans Hartvig, sognepræst i Barløse			16
" Nicolai Auoli, sømand i Sjernsund			4
Mannestad, Nicolai Engelhardt, professor og præst			5
Nielsen, Niels Christian, købmand i Odense			36
N i s s e n , mekanikus , i København			24
" Erasmus Fangel			30
" Jürgen, toldforvalter i Tønder			30
" Georg Lorenz, sognepræst i Højer			30
Nyerup, Rasmus , professor i København			9
O b e l , Ole Frederik , sognepræst i Gudum			16
O l s e n " i "			15/16
Petersen, destillatør i Sønderborg	23	og	24
" sneedker og møbelhandler i Sønderborg			16
" Andreas, købmand i Tønder			30
" handelsmand i Nordborg			15
" Balthasar, provst i Tønder, seminariets stifter			29
(Bricka XVII, 16)			
" Christian, handelskommis			16
" Ernst, skibsfører			15
" Frantz, købmand i Nordborg			19
" Frederik, drejer i Nordborg			15
" bøndrejer "			15
" sognepræst i Notmark			20
" H a n s , degn i Tandslet			3
" Hans , præst i Horne ved Faaborg			19
" H a n s , " i Oksbøl 8.11.16.17 b.24.29.31 og			33
" Holger, barn			16
" Ingwer, sognepræst i Dagebøl			29
" Jens Fangel, købmand i Odense			22
" Jens Peter Fangel, "			19
" Johannes, præst i Stenderup ved Haderslev			24
" Jørgen , sognepræst i Notmark			20
" lærer i Sønderborg			22
" Karl , ejer af Rinkens kro			15
" Peter , toldkontrollør i Nordborg	3. 8.		18

Paludan Müller, Caspar Peter, adjunkt i Odense	19
Platon, Christian Frederik, præst i Vester Egesborg	32
" Frederik Christian, sognepræst i Vester Egesborg	27
Platon, Ludvig Stoud, professor og norsk statsminister (rigtig statssekretær, Bricksa XIII, 139 ff)	28
Paulsen, Frederik Vilhelm, slagtersvend	22
Pechlin, amtmand i Nordborg	7
Pfundel, Otto Christian Eliesser, rektor i Sønderborg	11
P l u m, Frederik, biskop i Odense fra 1811	11 - 12
Povlsen, Sigvard, sognepræst i Rise paa Erø	24
R a m s e, Christian, biskop over Fyns stift	1 og 2
" Jakob, " " "	6 og 31
Ravnborg, Anders, barn	14
" Karl, forpagter paa Vildmosegaard	14 - 1b
" Michel, " "	14 - 1b
R e h d e r, generalkrigskommissær, København	17 a
" Carsten, sognepræst i Gerding	17 a
" Konrad, " i Skæve	17 a
R e i c h, Nicolai, sognepræst i Nordborg	2
R e i m u t h, Peter Mortensen, sognepræst i Egen	11
<u>R e h d e r s, Carsten</u>	13 - 14
R i e g e l s, Hans, husarofficer, Husfoged, Nordborg	4 og 17 b
R i i s i n g, Hans, købmand i Odense	9
" Peter Kryssing,	9
Rosendahl, Hans, sognepræst i Højbjerg-Elsborg	25
S a b r o e, Thomas Mathias, sognepræst i Tandslet	11 og 24
Scharling, Carl Emil, professor (Bricksa XV, 66 - 69)	19
S c h e e l, Holger, amtmand i Nordborg	3, 5 og 7
Schilling, Hans, husk	12
Schimmelmann, greve	13. 16. 27. 28 og 32
Schlaikier, Hans Peter, sognepræst i Asserballe	20
Schmidt, August Frederik, historiker	24
" provst i Svenstrup	25
" Peter, fra Sønderborg	19
" Thomas, postmester i Hysted	15
Schoulund, Holger Jørgen Vilhelm, præst i Nørre Sundby	28
Schrøder, Christopher Nicolai, præst i Nordborg 1753-80	2
" Johan Ernst, opsynsmand	30
S c h w e n s e n, Carl, grosserer i Kristiania	20
" Justas Heinrich, vekselerer i Oslo	20
" Christian, sognepræst i Hørup	19 og 20
S o h y t, cand. theol., fra Fyn	3
Seidelin, David, præst i Gamtofte	6
" Frederik, ejer af et adressekontor i Odense	6
" I v e r, sognepræst i Kæng	6
S k e e l, kammerherre og amtmand (formentlig Holger)	6
S k a u, Peter, Bukshave, gaardejer, politiker	35
Smidemand, Klaus Christensen, gaardejer i Elstrup	17 b
Splæth, Christian, hualærer, sognepræst i Skaarup b.	26 og 29
Steenstrup, Christian Ehrenfried, sognepræst, kapellan i Gudum	17 a
" Johan Vogelius, sognepræst i Skelund	17 a
Steffens, Monne Reseler, herredsfoged i Nordborg	19
S t r u e n s e e, Adam, generalsuperintendent	29
Suadicani, Carl Ferdinand, livlæge i Augustenborg (Bricksa XVI, 548)	12
Syndermann, Arend Thomsen, forpagter paa Guldæstrup, Augu- stenborg og Vodrup, sidst i Nordborg	17 b
T e t e n s, Stephan, biskop i Ketting (Bricksa XVII, 145)	8.9 og 19
Teufel von Pirckensee, amtmand i Nordborg, baron	4

	side
T h o m s e n , Andreas Ewald Meinert, præst i Balslev	19
" J e s , skibsreder i Nordborg	21
" Claus Christian, sognepræst i Nordborg	19 og 21
T h o r u p , Lorenz Johannes, lærer og kirkesanger , Stenum	16
" Michel, vartshusholder i Randers	16
T ilemann, Johan Georg, herredsfoged i Nordborg	26
" Samuel Johannes, sognepræst i Gerding	17 a
T ingberg, Niels, sognepræst i Fløstrup 10 og 16, i Næraa 6 og 9	18
" Peter Kryssing, sognepræst i Kølstrup	18
T o s t r u p , Mathias , sognepræst og provst i Svenstrup 6 og 7	10
V ogelsang, Martin, ejer af Solbjerggaard	10
" Mathias, ejer af Bommelund	10
" Mathias Johansen, Solbjerggaard	10
V o i g t , Hans Henrik , læge i Nordborg	12
W egerstev, Ludvig , sognepræst i Hagenbjerg 1735-1778	6
W i t h , Matthias, sognepræst i Motmark 5 , 6 og 11	10
" Morten Reenberg, sognepræst og provst i Ketting	10
Z offmann, Alexander, borgmester i Sønderborg	12
" formentlig Johann August, bysekretær, Sønderborg	11

oooooooooooooooooooooooooooo
 ooooooooooooooooooooooooooooo

Skrevet i tiden fra den 17.februar til den 3.marts 1956

Jøjsing , den 3.marts 1956

Christian Mørbøll

pens.lærer